

รายงานการฝึกอบรม

หลักสูตร

การบริหารจัดการ

ณ ควิ้นส์แมรี มหาวิทยาลัย

ลอนดอน สหราชอาณาจักร

ระหว่างวันที่ 7 – 18 กรกฎาคม 2557

กลุ่มที่ 4 หัวข้อ

Case Management in Complex Litigation

และ Access to Justice

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรมและศึกษาดูงาน หลักสูตร "การบริหารจัดการ" ณ คิวินส์แมรี่ มหาวิทยาลัยลอนดอน สหราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 7 - 18 กรกฎาคม 2557 ซึ่งมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมประกอบด้วยข้าราชการศาลยุติธรรม จำนวน 30 คน

กลุ่ม 4 ได้รับมอบหมายให้จัดทำรายงาน เรื่อง Case Management in Complex Litigation และ Access to Justice โดยมีสมาชิกกลุ่มร่วมกันจัดทำรายงาน จำนวน 5 คน ดังนี้

1. นางสาวนชยาทิพย์ อุณหะรัตน์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม
2. นางสาวจุฬาลักษณ์ ณ ลำปาง นักรัพยากรบุคคลชำนาญการ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
3. นางสาวสุภาภรณ์ ทองเกลี้ยง เจ้าพนักงานศาลยุติธรรมชำนาญการ สำนักอำนวยการประจำศาลจังหวัดปัตตานี
4. นางสาวอิสริย์ แจ่มจันทร์วงษ์ เจ้าพนักงานคดีปฏิบัติการ สำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา
5. นางสาวอัจฉราวรรณ เคนวัน นักจิตวิทยาปฏิบัติการ สำนักงานประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสกลนคร

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาในเรื่องดังกล่าว

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทที่ 1 บทนำ	1
สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา	
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	
ขอบเขตการศึกษา	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบและแนวความคิด	4
ในการพิจารณาคดีอาชญากรรมของประเทศไทย	
บทที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ	38
บทที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหา การประยุกต์ข้อดีข้อเสีย	42
บทที่ 5 สรุป ข้อเสนอแนะ	44

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ทำให้สิทธิของประชาชนที่จะได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น หรือสิทธิที่จะหลุดพ้นจากความยากจน เป็นสิ่งที่รัฐควรจะทำให้เกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกระบวนการยุติธรรม โดยสหประชาชาติได้มองว่าเสาหลักในการลดความยากจน และสร้างโอกาสให้กับประชาชนทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ได้แก่ การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การใช้หลักนิติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิด้านแรงงาน และสิทธิในการประกอบอาชีพ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะมีความเชื่อมโยงกัน การล่อหลอมสิ่งเหล่านี้เข้าด้วยกันก็จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (Access to Justice) จึงถือเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในสังคมประชาธิปไตย และเป็นเรื่องที่น่าานาประเทศที่พัฒนาแล้วให้ความสำคัญ และตระหนักถึงเรื่องความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และการยึดหลักนิติธรรม ในการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทุกคน หรือกล่าวให้เข้าใจโดยง่ายก็คือ บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จะต้องไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะแตกต่างกันในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง สิ่งเหล่านี้ถือเป็นความสำคัญประการแรกที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในสังคมที่ต้องการมีธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า “สิทธิของประชาชนจะปราศจากความหมายหากไร้ซึ่งกลไกในการเข้าถึงความยุติธรรม” (The Public Rights is Meaningless Without Mechanism for Access to Justice)

ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงเป็นฝ่ายที่กำหนดสิทธิและหน้าที่แต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องมีกระบวนการที่ช่วยทำให้สิทธินั้นสามารถเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริงด้วย การส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม จึงต้องมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ระบบยุติธรรมมีความหลากหลาย เข้าถึงได้ง่าย รวมทั้ง ต้องมีกระบวนการหรือวิธีการที่ตอบสนองต่อความต้องการตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชน เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เสริมสร้างอำนาจต่อรองในการอำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชนทั้งสิ้น

แนวความคิดเรื่องการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (Access to Justice) นั้น เกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมีการพัฒนาทางกฎหมายที่สำคัญ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดดั้งเดิมของวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยเริ่มมีแนวความคิดเรื่องสวัสดิการ ซึ่งมองว่ารัฐมีภาระในการดูแลสวัสดิการของประชาชน และสิทธิสำคัญประการหนึ่ง คือ สิทธิส่วนบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม หรือสิทธิในทางวิธีพิจารณาความ กระบวนการยุติธรรมที่ดีนั้น ย่อมจะต้องเป็นกระบวนการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ เปรียบเสมือนเป็นเสาหลักของกระบวนการยุติธรรม

การที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพได้นั้น รัฐจึงต้องส่งเสริมให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน เช่น การกำหนดวิธีการสำหรับคดีโมโนสारे หรือคดีเรียกร้องเล็กน้อย (small claim) เพื่อให้คดีรวดเร็วขึ้น และเพื่อลดค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมเมื่อคำนึงถึงทุนทรัพย์ในคดีที่พิพาทกัน การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (class action) การฟ้องคดีโดยองค์กร (organizations) ตัวแทนกลุ่มผู้ถูกระทบสิทธิ เช่น องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค หรือองค์กรสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมในการดำเนินคดีข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการบริโภคสินค้าหรือบริการซึ่งคู่ความแต่ละฝ่ายมีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกัน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน เช่น การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย การช่วยเหลือแนะนำในการทำเอกสารสัญญาต่างๆ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการดำเนินคดี และการให้ความช่วยเหลือด้านทนายความ เพื่อให้บุคคลที่ยากไร้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้เท่าเทียมกับบุคคลที่มีฐานะทางการเงินดีกว่า

นอกจากการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแล้วยังเกี่ยวเนื่องกับการบริหารจัดการคดีในกรณีพิพาท ซับซ้อนเกี่ยวกับคดีภาษีอากรในประเทศอังกฤษ มีวิธีการนำคดีภาษีเข้าสู่การพิจารณาคดีของไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ การที่ผู้เสียภาษีจะนำคดีขึ้นสู่ศาลได้นั้น ผู้เสียภาษีจะต้องดำเนินตามกระบวนการที่กฎหมายภาษีกำหนดไว้เสียก่อน โดยผู้เสียภาษีไม่สามารถนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ทันที เช่นเดียวกับคดีแพ่งโดยทั่วไป ในการระงับข้อพิพาททางภาษี ผู้เสียภาษีและหน่วยงานทางภาษีจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ในขณะที่คดีภาษีอากรในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นคดีพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชนผู้เสียภาษี ซึ่งในประเทศไทยแบ่งคดีในศาลภาษีอากรกลางออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คดีไม่มีข้อยุ่งยาก คดีสามัญ และคดีสามัญพิเศษ ทั้งนี้ คดีสามัญพิเศษจะหมายถึงคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน¹ นอกจากนี้ มีการกำหนดให้ใช้การพิจารณาคดีภาษีอากรในระบบกล่าวหาเป็นหลัก โดยคู่ความจะเป็นฝ่ายกำหนดขอบเขตข้อเท็จจริงและมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกระบวนการพิจารณารวมทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานตามกฎหมายกำหนด การกำหนดให้ใช้การพิจารณาคดี

¹ ประกาศศาลภาษีอากรกลาง เรื่อง ระบบการพิจารณาคดีต่อเนื่องครบองค์คณะ และการจัดตั้งศูนย์นัดความ

ในระบบกล่าวหาดังกล่าวจึงอาจก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่ความในการดำเนินคดี (2) การแพ้หรือชนะคดีโดยอาศัยเทคนิคของกฎหมายวิธีพิจารณาความ

จากปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่การศึกษาถึงแนวทางการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การบริหารจัดการคดีในกรณีพิพาทซับซ้อนในคดีอาชญากรรมในประเทศอังกฤษ เพื่อนำมาประยุกต์เป็นกรณีศึกษาในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการบริหารจัดการคดีในกรณีพิพาทซับซ้อนของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
2. เพื่อศึกษาระบบวิธีพิจารณาคดีในศาลอาชญากรรมของประเทศไทย และประเทศอังกฤษ
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการคดีในกรณีพิพาทซับซ้อนในประเทศไทย และประเทศอังกฤษ

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาแนวความคิดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายของประเทศไทยกับสหราชอาณาจักร
2. ศึกษา และเปรียบเทียบการบริหารจัดการคดีในกรณีพิพาทซับซ้อน ศึกษาเฉพาะวิธีพิจารณาคดีอาชญากรรมในประเทศอังกฤษและประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจถึงแนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
2. ทราบถึงความเหมือนและความแตกต่างของระบบวิธีพิจารณาคดีในศาลอาชญากรรมของประเทศไทย และประเทศอังกฤษ
3. นำแนวทางการบริหารจัดการคดีในกรณีพิพาทซับซ้อนในประเทศอังกฤษมาประยุกต์เป็นกรณีศึกษาในการบริหารจัดการคดีกรณีพิพาทซับซ้อนของประเทศไทย

บทที่ 2

การศึกษาเปรียบเทียบการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและแนวความคิดในการพิจารณาคดี เด็กและเยาวชน คดีครอบครัว และคดีอาชญากรรม

ในสังคมเสรีประชาธิปไตยนั้น ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) อย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ (Criminal Justice System) เนื่องจากมีผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย สิทธิเสรีภาพ และทรัพย์สินของบุคคลโดยตรง ประชาชนในทุกๆระดับของสังคมจึงควรได้รับบริการจากหน่วยงานหรือองค์กรทางกฎหมายอย่างเท่าเทียม (Legal Right) ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า “สิทธิของประชาชนจะปราศจากความหมายหากขาดไว้ซึ่งกลไกในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” (The Public Rights is Meaningless without Mechanism for Access to Justice)

นอกจากนี้ ยังเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่าย กล่าวคือ สิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรม (Access to Justice) ที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่าย เปรียบเสมือนเป็นเสาหลักของกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะองค์กรศาล ซึ่งเป็นองค์กรที่อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น ศาลจึงต้องเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างแท้จริง

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในประเทอังกฤษ

คำว่า “การเข้าถึงความยุติธรรม” หรือ “การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม” (Access to Justice) ถูกนำมาใช้ในยุโรปประมาณช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยปรากฏเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงการกฎหมาย สำหรับประเทศไทยมีการกล่าวถึงถ้อยคำแนวความคิดนี้เพียงเล็กน้อยในระยะเวลาประมาณ 10 ปีก่อนหน้านี้ แต่มีถ้อยคำและแนวความคิดอื่นๆ ที่มีลักษณะ วิธีการสื่อความหมายใกล้เคียง เช่น สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ประชาสังคม (Civil Society) ประนีประนอมยอมความ (Compromise) ประนอมข้อพิพาท (Conciliation) อนุญาโตตุลาการ (Arbitration) การไกล่เกลี่ย (Mediation) การมีส่วนร่วม (Public Participation) เป็นต้น

แนวความคิดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมนั้น เกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาทางกฎหมายที่สำคัญ โดยเริ่มมีแนวคิดเรื่องรัฐสวัสดิการ ซึ่งมองว่ารัฐมีภาระในการดูแลสวัสดิการของประชาชน รัฐมีหน้าที่ทำให้ศาลเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างแท้จริง สิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นสิทธิที่สำคัญประการหนึ่งของประชาชน และได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งนี้

โดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ของสหประชาชาติ ลงวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1948 ข้อ 8 ได้กำหนดว่า “บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างได้ผลโดยศาลของประเทศตนที่มีเขตอำนาจในกรณีที่มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดโดยรัฐธรรมนูญหรือโดยกฎหมาย” และข้อ 10 กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและความเสมอภาคอย่างบริบูรณ์ในอันที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและโดยเปิดเผยจากศาลที่เป็นอิสระและไม่ลำเอียง” นอกจากนี้ ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ลงวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ.1966 ก็ได้กำหนดหลักการดังกล่าวไว้เช่นกัน

จะเห็นได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นแนวคิดจากสังคมตะวันตก ที่ได้มีพลวัตรการและความเคลื่อนไหวตลอดมา เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีการคุ้มครองสิทธิในทางวิธีพิจารณาให้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน อันนำไปสู่การปฏิรูปกฎหมาย ทำให้นานาประเทศมีการตระหนักโดยทั่วไปถึงความจำเป็นในการที่จะต้องมีการคุ้มครองการได้รับความยุติธรรมหรือการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ดีที่สุด สอดคล้องกับแนวความคิดแบบรัฐสวัสดิการ ที่ประเทศในยุโรปตะวันตกเป็นกลุ่มแรกที่ริเริ่มแนวคิดดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิรูปทางด้านวิธีการพิจารณาคดีความ

ในสหราชอาณาจักร มีระบบกฎหมายเด็กและเยาวชนที่ถูกฟ้องในคดีอาญา นำเข้าสู่กระบวนการในคดีเยาวชน โดยแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและกระบวนการยุติธรรมสำหรับบุคคลทั่วไป ในปี ค.ศ.1907 นำความคิดมาใช้ในสหราชอาณาจักร คดีที่เยาวชนกระทำความผิดทางอาญา โดยมีการแยกอำนาจศาลออกจากกัน ศาลเยาวชนจะมีอำนาจพิจารณาคดีตั้งแต่ปี ค.ศ.1907 เป็นต้นมา

การดำเนินคดีอาญาของเด็กและเยาวชน มีกระบวนการที่ต้องนำเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติ ก่อนจะมีการจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน จะเริ่มต้นที่ศาลชั้นต้นมีการพิจารณาในห้องที่กำหนดไว้ห้องหนึ่งในศาลทั่วไป ศาลที่มีอยู่มีห้องพิจารณาเด็กและเยาวชน มี 2 ห้อง พื้นที่ไกลออกไป ศาลจะไม่มีที่ตั้งทำการ จะต้องเข้ามาในเมือง

ศาลเด็กต้องการแยกเด็กที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการพิจารณาของศาลผู้ใหญ่ คือเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดอีก เกณฑ์การพิจารณาของเด็กและเยาวชนมีบทลงโทษไม่เหมือนกัน มีหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญา มีสำนักงานอยู่ในกรุงลอนดอน เด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์จะมีหน่วยงานดูแล ในชุมชนมีการตั้งทีมจากหน่วยงานนี้ ในกรุงลอนดอนมีอยู่ 32 ทีม คล้าย ๆ กับพวกนักสังคมสงเคราะห์ จะมาดูแล แต่ไม่ได้

เข้าไปสืบสวนสอบสวน แต่จะสืบเสาะพฤติกรรมของเด็ก มีสำนักงานพัฒนาสังคมเข้ามา และนักจิตวิทยาเข้ามาช่วยดูแล และมีพยาบาลดูแล โดยทำหน้าที่ วิเคราะห์ประเมินผลสุขภาพจิตเบื้องต้น มาดูว่าติดเหล้า ติดยา หรือไม่ ทีมนี้จะนำเด็กไปเข้าสู่กระบวนการทำงานร่วมกับเด็กก่อนและหลังศาลพิพากษา พยายามป้องกันเด็กจากตำรวจ กว่าคดีจะขึ้นสู่ศาลใช้เวลาประมาณ 1 – 2 เดือน เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กกระทำความผิดอีก ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในการนี้มีค่าใช้จ่ายมากในการดำเนินคดี และขอปล่อยตัวชั่วคราว ทีมนี้จะให้ข้อมูลกับผู้พิพากษาในการวินิจฉัยพิจารณาพิพากษาคดี และให้คำปรึกษาระหว่างเด็กอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีและดูแลแม้กระทั่งพ้นโทษแล้ว

ตำรวจจะรวบรวมพยานหลักฐานว่าจะฟ้องร้องหรือไม่ ใช้กระบวนการเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป เป็นหน้าที่ของตำรวจ หาหลักฐาน โดยเฉพาะตำรวจในสหราชอาณาจักร สามารถดำเนินคดีกับเด็กได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเด็กสามารถถูกดำเนินคดีได้ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 10 ปีบริบูรณ์ ต่ำกว่านี้ไม่ต้องรับโทษ ส่วนใหญ่เด็กที่กระทำความผิดจะมีอายุอยู่ระหว่าง 15 – 16 ปี เช่น เด็กที่กระทำความผิดอายุ 17 ปี และต้องไปศาล เมื่อเด็กถูกจับกุมจะถูกนำตัวไปศาลภายใน 24 ชั่วโมง มีข้อบังคับประการหนึ่งคือ ตำรวจต้องโทรศัพท์แจ้งญาติผู้ใหญ่ของเด็กหรือเยาวชนไปอยู่ด้วยระหว่างสอบปากคำเด็กและเยาวชน จากเดิมใช้กับเด็กที่ไม่เกิน 17 ปี และได้ยกเลิกว่าใช้ไม่ได้ จากศาลสูง แม้ว่าตำรวจจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิด ก็ไม่ได้หมายความว่าให้นำตัวไปศาลได้ หลายปีที่ผ่านมาในการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปศาลมีการหาทางออกที่ดีที่สุด มีเด็กและเยาวชน 1 ใน 5 ในพนักงานสอบสวนจะจับได้ซึ่งหน้า กระทำความผิดชัดเจน เมื่อตำรวจจับได้ก็จะยอมรับว่ากระทำความผิดจริง ตำรวจก็จะแค่กล่าวตักเตือนและไม่ได้นำตัวส่งฟ้องต่อศาลแต่อย่างใด การว่ากล่าวตักเตือนกระทำได้โดยตำรวจ และจะต้องมีผู้ปกครองรับรู้และสิ่งที่กระทำความผิดจะต้องปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของตำรวจ ถ้าเกิดภายหลังจากนี้เด็กคนนี้ไปกระทำความผิดอีกจะมีประวัติการกระทำความผิดอยู่ที่สถานีตำรวจ สามารถใช้ข้อมูลประวัติการกระทำความผิดเดิมได้

เด็กและเยาวชนจะเข้าสู่ศาลได้อย่างไร

หากกรณีตำรวจไปนำตัวเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ตัวอย่าง จากเด็กชายจอห์น ได้รับการประกันตัว ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติเท่ากับเด็กต้องมีทนาย เด็กสามารถติดต่อทนายความมาแก้ต่างให้ได้ หรือขอที่ปรึกษากฎหมายที่ศาลก็ได้ กล่าวคือ ใครก็ตามถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด สามารถขอให้มีทนายแก้ต่าง คือกระบวนการยุติธรรมในศาลนั้นให้ผู้พิพากษาคู่กับเด็กได้ เพื่อผลทางจิตใจของเด็ก แม้จะมีหลักฐานก็แต่เป็นสิทธิที่ต้องมีทนายอยู่ด้วยเป็นสิ่งสำคัญ คือมีผู้พิพากษาที่ผ่านการฝึกอบรมกับเด็กและเยาวชน มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ผ่านการอบรมเป็นพิเศษ ไม่จำเป็นต้องมีทนาย ให้ข้อเสนอแนะว่าไม่จำเป็นต้องมีทนาย ในห้องพิจารณาคดีโต๊ะจะเท่ากันหมด จะเรียกชื่ออย่างไม่เป็น

ทางการ ไม่สามารถเปิดเผยชื่อเด็กได้ ศาลเยาวชนไม่ใช่ศาลธรรมดา การพิจารณา ไม่ใช่ว่าทุกคนจะเข้าไปดูการพิจารณาพิพากษาคดีได้ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษาเท่านั้น เปรียบเทียบกับศาลทั่วไปที่ไม่มีเก้าอี้ให้ทุกคนที่สนใจคดี และศาลอนุญาตให้สื่อหนังสือพิมพ์เข้าไปดูการพิจารณาคดีได้แต่มีกฎหมายห้ามระบุชื่อข้อมูลเด็กและเยาวชน โดยอัตโนมัติ มีกฎเกณฑ์มากในการรายงานข่าวว่าสามารถให้ข้อมูลอะไรได้บ้าง ในคดีของจอห์นที่ยกตัวอย่าง สื่อสามารถเข้ามาทำข่าวได้แต่ห้ามระบุชื่อ และข้อมูลสำคัญที่บ่งบอกถึงตัวตนว่าเป็นใคร พักอาศัยอยู่ที่ไหน จะปรากฏชื่อของจอห์นว่ามีเด็กอายุ...ปี กระทำคามผิดในข้อหา..... จากประวัติที่ผ่านมาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่วนใหญ่ คือคดีชิงทรัพย์ สื่อจะไม่ค่อยให้ความสนใจไม่มาทำข่าว ยกเว้นคดีใหญ่ ๆ ส่วนคดีของจอห์นเป็นคดีฐานชิงทรัพย์ ที่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเป็นคดีอาญาเป็นการกระทำความผิดในข้อหาเดียวกันหลายครั้งหลายครา จอห์นมาศาลจะมีเจ้าหน้าที่ศาลมาสอบถามจอห์นว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่ ศาลเด็กจะพิจารณาข้อหา หากร้ายแรงต้องส่งไปศาลอาญาหรือไม่ เป็นหน้าที่ของอัยการว่าเกิดอะไรขึ้น อธิบายเหตุการณ์ ถ้าเกิดการทำร้ายผู้อื่นก็จะเป็นอำนาจของศาลอาญา ถ้าอัยการบรรยายฟ้องว่าจอห์นถือมีดข่มขู่คดีก็จะไปศาลอาญา ศาลจะกำหนดวันนัดพยาน เข้าสู่คดี เพื่อหาข้อมูลหักล้างปราศจากข้อสงสัย ตามอนุสัญญาของยุโรป กำหนดให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างเป็นธรรม

วิธีการสืบจะให้ห้องพิจารณาสืบพยานเด็ก (เหมือนกับประเทศไทย) จะมีการสอบถามว่าเด็กต้องการให้ช่วยเหลือด้านไหน อย่างไร ก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณา เข้าถูกตัดสินว่ากระทำความผิด ตัวอย่างจอห์นเข้าสู่กระบวนการพิจารณา เขาถูกตัดสินว่ากระทำความผิด โดยมีหลักดังนี้

- 1.หลักเบื้องต้นในการป้องกันเด็กไม่ให้กลับไปกระทำความผิดอีก
- 2.ดูแลสวัสดิภาพของเด็ก ต้องดูความร้ายแรงที่ได้กระทำความผิด

เงื่อนไขที่กำหนดลงโทษจะมาจากการกระทำความผิด ศาลจะดูประวัติการกระทำความผิดของเด็ก ศาลจะลงโทษเพียงเพื่อป้องปรามไม่ให้คนอื่นเลียนแบบหรือกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นกระบวนการฟื้นฟูจิตใจ สภาพจิตใจ หลักการนี้ สหราชอาณาจักรนำมาจากประเทศนิวซีแลนด์ เป็นกรณีเด็กสองคน มีปัญหากัน หลายครั้งต่อหลายครั้ง กระบวนการสมานฉันท์จะคืนเด็กสู่สังคมใช้ชีวิตต่อไปได้ หลังจากนั้นจะไม่เกิดการกระทำความผิดซ้ำ และคดีจะอยู่ในความรับผิดชอบของพ่อแม่ ศาลคาดว่าพ่อแม่จะดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก กรณีจอห์นที่ยกตัวอย่างศาลตัดสินให้จ่ายค่าปรับ และค่าเสียหาย ทำให้พ่อแม่ต้องจ่ายค่าปรับและค่าเสียหายแทนจอห์น ศาลพิจารณาว่ามีผลสืบเนื่องมาจากพ่อแม่ ก็จะมีการกำหนดบทลงโทษ เช่น เป็นการกำหนด กฎของบ้าน ห้ามกลับบ้านเกินสามทุ่ม ก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดีต้องสืบเสาะประวัติเด็กที่กระทำความผิดอย่างถี่ถ้วน โดยปกติคดีประเภทนี้จะขอให้มิจิตแพทย์และนักจิตวิทยามาร่วมด้วย ในการดำเนินการกระบวนการพิจารณาของศาล

ในคดีเกี่ยวกับทางเพศ ไม่ค่อยมีในสหราชอาณาจักร แต่ในปัจจุบันก็เริ่มมีและมีแนวโน้มว่าเพิ่มสูงขึ้น ศาลจะต้องให้รายงานสืบเสาะประวัติข้อมูลต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน และมีหลายหน่วยงานเข้ามาเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดซ้ำด้านเพศอีก โดยส่วนมากใช้เวลาสืบเสาะประมาณ 3 สัปดาห์ ความผิดเช่นนี้จะมียุทธศาสตร์ที่ศาลสามารถลงโทษได้

ในปัจจุบันรัฐบาลสหราชอาณาจักร ต้องการให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม มีบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเด็ก พูดคุยกับเด็กว่าทำไมถึงเกิดความผิด มีสาเหตุอะไร นำไปสู่การตกลงระหว่างกัน ก่อนมีการยอมรับว่าความผิดอะไรบ้าง มีกระบวนการช่วยเหลือไม่ให้เกิดความผิดซ้ำอีก ในอนาคต กรณีจอห์นที่ยกตัวอย่าง กระบวนการฟื้นฟูจะเข้ามาควบคุมดูแล หากศาลต้องลงโทษคุกจอห์น ส่วนแรกโทษจำคุกจะอยู่เรือนจำ ส่วนที่สองจะต้องไปรายงานตัวตามกำหนด เช่น ทุก ๆ สองอาทิตย์ ถ้าไม่มารายงานตัวตามนัด จอห์นก็จะถูกนำตัวส่งกลับเข้าเรือนจำตามกำหนดเวลาที่โดนลงโทษ ส่วนมากจะจำคุกประมาณ 2- 4 เดือน สูงสุด 2 ปี กรณีจอห์นมีพฤติกรรมข่มขู่หรือใช้มีดเป็นอาวุธในการชิงทรัพย์ ศาลอาญาโดยคณะลูกขุนจะตัดสินว่ามีความผิด ใช้มีดเป็นอาวุธข่มขู่จะมีโทษจำคุกตามที่บัญญัติไว้ 3 ปี ถ้าใช้มีดจ่อที่คอก็จะมีโทษจำคุก 3-5 ปี จอห์นก็จะถูกส่งไปจำคุกครึ่งหนึ่งของโทษจำคุกอีกครั้งหนึ่งก็ต้องไปรายงานตัว หากจอห์นไม่รายงานตัวตามกำหนดนัด จอห์นก็จะถูกส่งตัวกลับกลับเรือนจำเพื่อรับโทษจำคุกในอีกครั้งหนึ่งที่เหลือ

ในปี ค.ศ. 1990 นักจิตวิทยาทำการวิจัยการกระทำผิดของเด็ก มีหลายครั้งลูกความเป็นเด็ก เช็กประวัติทางคอมพิวเตอร์และบางกรณีเป็นกรณีกระทำผิดครั้งแรก จำนวนตัวเลขส่วนใหญ่จะเป็นผู้กระทำผิดซ้ำ

คดีครอบครัวและคดีแพ่ง

การช่วยเหลือทางกฎหมาย เมื่อคดีเข้าสู่ศาลจำเป็นต้องมีทนายความเข้ามาว่าความในคดี เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้จำนวนคนที่มียุทธศาสตร์ได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับทนายความน้อยลง ใครบ้างมียุทธศาสตร์ได้รับการช่วยเหลือตามกฎหมาย ประเภทของคดี ไม่ใช่ว่าทุกคดีจะได้รับความช่วยเหลือ บุคคลที่จะได้รับการช่วยเหลือตามกฎหมายจะต้องมีสถานะทางการเงิน ซึ่งดูจากรายได้ ดูสถานที่ทำงาน สวัสดิการที่ทำงาน สถาบันการเงิน มีเงินลงทุน มีทรัพย์สินหรือไม่ ดูถึงรายได้ของคู่สมรส มีข้อยกเว้นด้านสถานะทางการเงิน บุคคล เหล่านี้ไม่ต้องจ่ายค่าขึ้นศาล แต่ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายอยู่บ้างบางส่วน มีการเหมาจ่ายตอนเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี หรือจะผ่อนชำระเป็นรายเดือน จนคดีจะพิจารณาเสร็จสิ้น เช่น ค่าธรรมเนียมทนายความ

ผู้อุทธรณ์มียุทธศาสตร์ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ รัฐจะให้เงินอุดหนุนแก่

1. บุคคลพิการ มีคณะกรรมการวินิจฉัยให้เงินช่วยเหลือเป็นรายกรณี เป็นการให้สิทธิช่วยเหลือที่จำเป็นแก่บุคคลเป็นการเฉพาะรายไม่ใช่ทุกกรณี ที่จะได้รับเงินช่วยเหลืออุดหนุนจากรัฐ
2. คนที่เจ็บป่วย
3. ค่าที่หย่าร้าง มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือและจัดสรรที่อยู่อาศัย

กรณีที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ คือ

1. กรณีเกิดอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บ ต้องใช้เงินตัวเอง ในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของสหราชอาณาจักร โดยรัฐบาลโยนให้เป็นภาระของประกันภัย
2. กรณีต้องการฟ้องร้องหมอที่รักษา รักษาไม่ถูกต้องได้รับความทุกข์ทรมานที่มากขึ้น มอบให้เป็นภาระของบริษัทประกัน สำหรับคนที่ทำประกัน และหากบริษัทประกันชนะคดีก็จะได้รับเงินเป็นเปอร์เซ็นต์ ตามที่ตกลงกันได้

กฎหมายที่เกี่ยวกับคดีครอบครัว

การได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับคดีครอบครัว เป็นการช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก คุ้มครองช่วยเหลือเด็ก คือนำนักสังคมสงเคราะห์มาดูแล ทำงานเกี่ยวกับครอบครัวเด็ก เริ่มมีการให้ความช่วยเหลือ การพิจารณาของศาล นำตัวเด็กไปจากครอบครัว กรณีแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาล ให้ศาลมีคำสั่งวินิจฉัยว่าเด็กได้รับความทรมานอย่างไร หรือมีการเจ็บป่วยทางร่างกายที่เด็กไม่สามารถอธิบายได้ หรือเป็นพ่อแม่ทะเลาะกันแล้วละเลยลูก ไม่ได้ไปโรงเรียน บ้านรกรุงรัง ฯลฯ จะดูสภาพทางกายเด็ก การแต่งกายว่าสะอาดสะอ้านหรือไม่ เป็นการบ่งบอกถึงการดูแล เอาใจใส่ ต้องคดีวิเคราะห์

ในบางกรณีพ่อแม่ต้องตกลงในบางประเด็น ศาลต้องดูสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็ก ต้องดูว่าเด็กต้องได้รับการช่วยเหลืออะไรบ้าง ระดับใด หรือต้องได้รับการปกป้อง ป้องกัน หรือนำเด็กออกจากครอบครัวหรือไม่ เด็กต้องได้รับการอุปถัมภ์จากบ้านอื่นหรือไม่ มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างไร ไม่จำกัด รวมถึงฐานะเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐให้ความช่วยเหลือ จำเป็นต้องมีนายความให้ความ ให้ ศาลต้องดูว่าเด็กมีการบาดเจ็บทางร่างกายซึ่งเด็กไม่สามารถอธิบายได้ ต้องได้รับการดูแลจากนักสังคมสงเคราะห์ เป็นหน้าที่ของนายความต้องอธิบายให้พ่อแม่เข้าใจว่าทำไมต้องไปอยู่ใน การดูแลของครอบครัวอุปถัมภ์ หรือนักสังคมสงเคราะห์ ต้องใช้พยานผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ ว่ามีเหตุอื่นหรือไม่ที่ได้รับบาดเจ็บ ต้องให้หมอเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน วินิจฉัย ต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวน มาก เป็นหน้าที่ของนายที่ต้องหาสาเหตุ หากพ่อแม่ไม่สามารถอธิบายและบอกถึงสาเหตุได้ เพื่อให้ ศาลพิจารณาว่าเหตุเกิดจากอะไร ศาลต้องสันนิษฐานว่ามีใครทำร้ายเด็กหรือไม่ เป็นสิ่งที่อันตรายเป็น

อย่างมากหากต้องส่งเด็กกลับไปอยู่กับพ่อแม่ เป็นหน้าที่ของนายต้องดูว่ามีญาติอื่นอีกไหมที่สามารถดูแลเด็กได้

เป็นคดีที่จำเป็นต้องมีนายให้คำปรึกษา เป็นคดีที่ต้องเสร็จภายใน 26 สัปดาห์ เวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีมีเวลาจำกัด ยิ่งมีความจำเป็นต้องใช้นายความผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปประเด็นที่ศาลต้องพิจารณา

เป็นการตกลงของสหภาพยุโรป เกี่ยวกับคดีของเด็ก มีการยกเว้นอยู่บ้าง เกี่ยวกับกฎหมาย เช่นคดีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แต่ถ้าเป็นเรื่องเงินก็จะไม่ได้รับการช่วยเหลือ

คดีเรื่องหย่า จะมีวิธีเรื่องการแบ่งสินสมรส จะไม่ได้รับการช่วยเหลือ ยกเว้นกรณีถูกทำร้ายร่างกาย กฎเกณฑ์ผลการวินิจฉัยออกมาจากรัฐบาลเป็นการจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงตกเป็นเหยื่อ แม้รัฐบาลจะมีนโยบายปกป้องผู้หญิงจากการถูกทำร้าย แต่ก็จะมีเหตุการณ์ที่ผู้หญิงถูกกระทำ ซึ่งครั้งหนึ่งของผู้เสียหายที่ยื่นคำร้องต่อศาลจะมีเด็กมาด้วย เพื่อกดดันคดี มีการสืบพยานที่ใช้เวลายาวนานมาก มีคดีจำนวนมากที่ไม่มีมูลขึ้นต่อศาล มีการยื่นคำร้องหรือเอกสารจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับคดีและที่ไม่เกี่ยวข้อง ทำให้การพิจารณาคดีใช้เวลายาวนานมาก และยิ่งยาวนานขึ้น และเมื่อศาลตัดสินก็รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากไม่มีนายความช่วยว่าความ

การขอความช่วยเหลือด้านกฎหมาย

การได้รับความช่วยเหลือต้องเป็นกรณีพิเศษอย่างยิ่งจริง ๆ ถึงจะได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมายจากรัฐบาล จะมีมูลนิธิเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มคนหรือคดีพิเศษเหล่านี้ เพื่อนำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล ให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับคดี ผู้ช่วยเหลือทั้งผู้หญิงหรือผู้ชาย ให้ได้รับการช่วยเหลือด้านกฎหมาย การจะพิสูจน์ว่าได้รับความรุนแรงภายใน 2 ปี ทั้ง ๆ ที่ผู้เสียหายได้รับความรุนแรงมาตลอดชีวิตนั้นไม่สมเหตุสมผล ซึ่งจะไม่ได้รับความช่วยเหลือในการพิจารณาคดี สองเหตุผลหลักในการตัดสินคดี คือ (1) รัฐบาลออกระเบียบบางอย่างขัดต่อกฎหมาย ไม่มีอำนาจออกระเบียบบางอย่างเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย (2) การเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม จะต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรมมีคำพิพากษาศาลสูงอย่างชัดเจนว่ารัฐบาลออกข้อบัญญัติผิดกฎหมาย 60 เปอร์เซ็นต์ นายความที่ทำคดีเกี่ยวกับบุคคลไม่ได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับกฎหมายนี้ ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนที่อยู่ข้างถนนได้เพราะข้อกฎหมายของทางรัฐบาล

ประเทศอังกฤษมีการตรากฎหมาย Legal Aid and Advice Act ค.ศ. 1949

การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนอนาถาในประเทศอังกฤษเริ่มมาตั้งแต่ครั้งพระเจ้าเฮนรี่ที่ 7 (ค.ศ.1483 – 1504) กล่าวคือ นอกจากจะได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลแล้ว คนอนาถายังมีสิทธิได้ทนายแก้ต่างโดยไม่ต้องเสียค่าทนายความด้วยอีกโสดหนึ่ง ปัญหาเรื่องการช่วยเหลือทางกฎหมายนี้ เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่ง ซึ่งได้มีการแก้ไขกฎหมายวิธีสบัญญัติของศาล ในปี ค.ศ. ๑๙๑๔ ขยายความช่วยเหลือทางกฎหมายให้ประโยชน์ไม่เฉพาะแต่คนอนาถา แม้แต่คู่ความผู้มีรายได้น้อยก็มีสิทธิได้รับการยกเว้นจากการเสียค่าธรรมเนียมศาล และมีสิทธิมีทนายแก้ต่างได้โดยไม่ต้องเสียค่าทนายความด้วย ต่อมาในปี ค.ศ.1926 ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการช่วยเหลือทางกฎหมายครั้งสำคัญ โดยมอบให้สภาโซซิเตอร์ (The Law Society) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในด้านการช่วยเหลือทางกฎหมายโดยสิ้นเชิง และในการนี้ให้ได้รับเงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินเป็นรายปีไป

การให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในประเทอังกฤษนั้น ให้ความช่วยเหลือด้านทนายความทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาด้วย โดยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอในการดำเนินคดีแพ่ง และให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทนายความเอกชนในการดำเนินคดี ส่วนในคดีอาญา ศาลจะจัดหาทนายความให้จำเลยในกรณีที่จำเลยไม่สามารถจ้างทนายความด้วยตนเองได้

เงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในการดำเนินคดี

1) เงื่อนไขทางการเงิน

ในประเทศอังกฤษ ผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางการเงินต้องเป็นบุคคลยากไร้ มีฐานะทางการเงินไม่เกินเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยพิจารณาจากรายได้ ทรัพย์สิน และภาระค่าใช้จ่ายของผู้ร้องขอเป็นสำคัญ

2) เงื่อนไขทางคดี

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการดำเนินคดีในประเทศอังกฤษ จะต้องคำนึงถึงพฤติการณ์ทั้งปวงว่าการให้ความช่วยเหลือจะทำให้เกิดประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือไม่ กล่าวคือต้องคำนึงถึงโอกาสในการชนะคดี แหล่งสนับสนุนทางการเงินอื่น ความเกี่ยวข้องกับสาธารณะ ความสำคัญต่อผู้ร้องขอ และประโยชน์ที่เป็นไปได้ของการดำเนินคดี

3) วิธีการยื่นคำขอ

ในประเทศอังกฤษ ผู้มีสิทธิสามารถร้องขอต่อทนายความ (Solicitor) หรือถ้าไม่สามารถจัดหาทนายความได้ ก็ให้ร้องขอต่อ The Legal Service Commission ช่วยจัดให้มีทนายความ เพื่อ

ช่วยเหลือในการจัดทำคำร้องขอ จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และร้องขอรับความช่วยเหลือทางการเงิน ต่อ The Legal Service Commission โดยจะต้องยื่นคำขอดังกล่าวต่อ The Legal Service Commission Regional Office เพื่อพิจารณาวินิจฉัย พร้อมแนบเอกสารประกอบคำขอ ได้แก่ หลักฐานทางการเงิน รายการเงินฝากถอนในบัญชีเงินฝากธนาคาร สมุดบัญชี และรายละเอียดเกี่ยวกับ รายได้ต่างๆ ด้วย อนึ่ง ในกรณีฉุกเฉิน ทนายความสามารถพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางการเงินใน เบื้องต้นได้เอง โดยไม่ต้องร้องขอไปยัง The Legal Service Commission Regional Office ก่อน แต่ จะจำกัดเฉพาะขั้นตอนเร่งด่วน และก็ต้องให้ The Legal Service Commission พิจารณาตาม หลักเกณฑ์ปกติต่อไปในภายหลัง

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการบัญญัติให้สิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายของบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม หรือการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ให้ได้รับความคุ้มครองเป็นสิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยจะเห็นจาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มี บัญญัติเรื่อง “สิทธิในกระบวนการยุติธรรม” ไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ตามมาตรา 40(1) “บุคคลย่อมมี สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง” และมาตรา 30 “บุคคลย่อม เสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” อีกทั้งรัฐจะต้อง ดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม คือ ตาม มาตรา 81(1) “ดูแลให้มีการบัญญัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็น ธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และระบบงาน ราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กร วิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย”

ในยุคหลังนี้ ได้กำหนดนโยบายสำคัญที่จะปรับปรุงระบบอำนาจความยุติธรรมให้แก่ประชาชน อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม มีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้มีระบบการอำนาจความยุติธรรมที่มี ประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรมต่อทุกกลุ่ม โดยส่งเสริมให้มีการนำหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และหลักการระงับข้อพิพาททางเลือกมาใช้ในการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท มีการพัฒนากฎหมาย ที่เน้นการขยายโอกาสให้คนจน และคนด้อยโอกาส รวมทั้งปรับปรุงระบบงานและกระบวนการให้ประชาชน ได้รับความยุติธรรมและสิทธิเสรีภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กระแสแนวความคิดการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (Access to Justice) ในประเทศไทยเริ่มมีการตื่นตัวและตระหนักมากขึ้น มีตัวอย่างของรูปแบบการให้ประชาชนสามารถ

เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้สะดวก ง่าย และทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ปรากฏทั้งในอดีต และที่จะมีการพัฒนาต่อมา เช่น

- การกำหนดวิธีการสำหรับคดีโมโนสแหรหรือคดีเรียกร้องเล็กน้อย (Small Claims) กระบวนการยุติธรรมได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2542 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงให้กระบวนการวิธีพิจารณาคดีโมโนสแหรและคดีไม่มีข้อยุ่งยากเป็นกระบวนการที่เน้นการไกล่เกลี่ยเป็นสำคัญ เรียบง่าย ไม่เป็นทางการ กระชับ และประหยัด เพื่อให้คดีรวดเร็วขึ้น และเพื่อลดค่าใช้จ่ายให้เหมาะสม เมื่อคำนึงถึงทุนทรัพย์ในคดีที่พิพาทกัน โดยมีรูปแบบของวิธีพิจารณาความที่นำหลักการมาจากวิธีพิจารณาคดีเล็กน้อย (Small Claims) ของกลุ่มประเทศ Common Law มีหลักการฟ้องคดีโดยเรียบง่าย โดยส่งเสริมให้ประชาชนมาใช้สิทธิทางศาลด้วยตัวเอง การดำเนินคดีโดยเร็ว และการลดค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดี ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นการให้ประชาชนได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้มากยิ่งขึ้น

- การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (Legal aid) ประเทศไทยมีการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ยากไร้เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้ยากจนกับผู้มีฐานะ เศรษฐกิจเหนือกว่าในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มีทั้งในช่วงก่อนฟ้องคดีในศาลยุติธรรม และหลังฟ้องคดีในศาลยุติธรรมแล้ว

การให้ความช่วยเหลือในช่วงก่อนมีการฟ้องคดีในศาลยุติธรรม ได้แก่ การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย การช่วยเหลือแนะนำในการทำเอกสารสัญญาต่างๆ ซึ่งมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดำเนินการอยู่ เช่น สำนักอัยการสูงสุด สภานายความ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เนติบัณฑิตยสภา กระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

ส่วนการให้ความช่วยเหลือช่วงที่มีการฟ้องคดีในศาลยุติธรรมแล้ว ศาลยุติธรรมเองนับว่ามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือคู่ความที่เป็นบุคคลยากจน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การตั้งทนายความให้จำเลยที่ยากจน และต้องการทนายความโดยศาลสั่งจ่ายเงินรางวัลให้แก่ทนายความที่ศาลตั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ก็มีสำนักอัยการสูงสุดและสภานายความที่อาจเข้ามาช่วยเหลือ โดยจัดให้มีทนายความเข้ามาช่วยว่าความในบางคดี

ในส่วนการให้ความช่วยเหลือทางด้านทนายความในคดีแพ่งโดยรัฐนั้น ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้อย่างชัดเจน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความแพ่งกรณีการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลก็จำกัดขอบเขตเฉพาะค่าธรรมเนียมศาล ไม่รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านทนายความ แต่

ประชาชนอาจขอความช่วยเหลือไปยังองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและให้ความช่วยเหลือทางด้านทนายความ เช่น สภานายความ สำนักอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งจะมีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายและมีทนายความอาสาดำเนินการให้ความช่วยเหลือด้วย

แนวความคิดในการพิจารณาคดีภาษีอากรของประเทศไทย

ในกรณีมีข้อพิพาททางภาษีอากรเกิดขึ้นและมีการนำข้อพิพาทดังกล่าวขึ้นสู่การพิจารณาของศาลภาษีอากร เกิดขึ้นเป็น “คดีภาษีอากร” นั้น อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตลอดจนวิธีพิจารณาความตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 และข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. 2544 และในกรณีที่พระราชบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม² โดยที่ศาลภาษีอากรกลางเป็นศาลชำนาญพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเนื่องจากคดีภาษีอากรเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากคดีแพ่งทั่วไป จึงต้องมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาคดีภาษีอากรได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาทางด้านภาษีอากรโดยเฉพาะ และเพื่อให้การพิจารณาคดีภาษีอากรเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ประชาชนยิ่งขึ้น

เขตอำนาจศาลภาษีอากร

ศาลภาษีอากรกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ทั่วราชอาณาจักร โดยอาจแบ่งการยื่นฟ้องเป็น 2 วิธี

(1) กรณีที่การประเมินภาษีเกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี ต้องยื่นฟ้องต่อศาลภาษีอากรกลางเท่านั้น

(2) กรณีการประเมินภาษีเกิดขึ้นนอกเขตจังหวัดตาม ข้อ ๑ ต้องการยื่นฟ้องบุคคลอื่นร่วมด้วย ให้ยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่จำเลยคนใดคนหนึ่งมีภูมิลำเนาได้ และให้ศาลจังหวัดแจ้งและส่งคำฟ้องไปยังศาลภาษีอากรกลาง

อำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลภาษีอากร

² พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ. 2528 มาตรา 17

ศาลภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น การขอให้เพิกถอนการประเมินของเจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากร
- (2) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร
- (3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการขอคืนภาษีอากร
- (4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพันซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากร
- (5) คดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจศาลภาษีอากร

เนื้อหาคำฟ้องคดีภาษีอากร

คำฟ้องที่จะยื่นต่อศาลนั้นจะต้องเป็นไปตามแบบพิมพ์ของศาล และมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

- (1) ชื่อโจทก์-จำเลย ภูมิลำเนาของโจทก์และจำเลยแต่ละคน
- (2) ฐานะของโจทก์-จำเลย เช่น บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐ
- (3) ถูกประเมินจากหน่วยงานใด เมื่อใด และข้ออ้างที่เป็นหลักในการประเมินของเจ้าพนักงานประเมิน
- (4) คำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานประเมินหรือคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์
- (5) ประเด็นที่ผู้ถูกประเมินยกเป็นข้อต่อสู้พร้อมยกเหตุผลประกอบ
- (6) คำขอบังคับหรือคำขอท้ายฟ้อง
- (7) เอกสารที่ต้องแนบมาท้ายคำฟ้อง
- (8) การคิดค่าขึ้นศาลให้ถือตามหนังสือแจ้งการประเมินในแต่ละฉบับเป็นหนึ่งข้อหา โดยจำนวนทุนทรัพย์ในแต่ละข้อหา หากไม่เกินห้าสิบล้านบาทคิดค่าขึ้นศาลในอัตราร้อยละ 2 ของทุนทรัพย์แต่ไม่เกินสองแสนบาท หากทุนทรัพย์เกินห้าสิบล้านบาทคิดค่าขึ้นศาลในอัตราสองแสนบาทรวมกับส่วนที่เกินในอัตราร้อยละ 0.1³

แนวคิดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลภาษีอากรกลาง

หลักการสำคัญที่จะนำคดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ยได้นั้นคู่ความทุกฝ่ายต้องสมัครใจเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ย โดยมีแนวทางต่างจากการพิจารณาคดีปกติเนื่องจากการพิจารณาคดีปกตินั้นเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงในประเด็นปัญหาที่คู่ความโต้แย้งกันหรือเป็นการค้นหาความเสียหายที่แท้จริง แต่การไกล่เกลี่ยเป็นการค้นหาความพึงพอใจของคู่ความ โดยที่ผู้ไกล่เกลี่ยนั้นจะไม่ใช่ผู้ชี้ขาดตัดสินข้อพิพาท ซึ่ง

³ ตาราง 1 ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ระบบการใกล้เคียงเป็นระบบที่มีพื้นฐานมาจากอำนาจการใกล้เคียงของผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ได้ปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติ วิธีการทำงาน อำนาจของผู้พิพากษามาเพื่อลดอุปสรรคต่าง ๆ จากการใช้อำนาจของผู้พิพากษาตามปกติเท่านั้น อันเกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สร้างความสัมพันธ์อย่างฉันท์มิตร และลดปริมาณคดีในศาลได้อีกทางหนึ่ง

การยื่นคำให้การ

การยื่นคำให้การต้องใช้แบบพิมพ์ของศาล โดยมีเนื้อหาบรรยายโดยชัดแจ้งว่ายอมรับหรือปฏิเสธข้อกล่าวหาตามที่โจทก์ฟ้องและเหตุผลประกอบ และคำให้การต้องไม่ขัดแย้งกันเอง ชัดเจน และไม่ฟุ่มเฟือย

การยื่นบัญชีระบุพยาน

ตามข้อกำหนดคดีภาชีอากร พ.ศ. 2544 กำหนดขั้นตอนการยื่นบัญชีระบุพยานไว้ 2 กรณี คือ กรณีที่มีการชี้สองสถาน หากโจทก์หรือจำเลยประสงค์จะนำพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานอื่นๆ มาสืบต่อศาล โจทก์หรือจำเลยต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาบัญชีระบุพยานก่อนวันชี้สองสถานไม่น้อยกว่า 30 วัน ส่วนในกรณีที่ไม่มีกรณีสองสถาน โจทก์หรือจำเลยต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาบัญชีระบุพยานก่อนวันชี้สืบพยานไม่น้อยกว่า 7 วัน

การชี้สองสถานและการสืบพยาน

การชี้สองสถาน คือการที่ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำสืบเพื่อประโยชน์และความสะดวกในการสืบพยาน หากโจทก์หรือจำเลยไม่เห็นด้วยต้องคัดค้านต่อศาลโดยแถลงด้วยวาจาขณะที่ชี้สองสถานหรือยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลภายใน 7 วัน นับแต่วันชี้สองสถาน

ภายหลังที่ศาลชี้สองสถานโดยกำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำสืบแล้ว ศาลจะกำหนดจำนวนวันสืบพยานของคู่ความทุกฝ่ายตามหน้าที่นำสืบ กรณีที่ไม่สามารถนำพยานบุคคลมาศาลได้ คู่ความต้องร้องขอต่อศาลให้ออกหมายเรียกพยาน โดยคู่ความต้องส่งหมายเรียกให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 20 วัน เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควร และศาลจะกำหนดนั่งพิจารณาคดี ณ สถานที่ใด หรือวันเวลาใด ๆ ก็ได้ ตามที่เห็นสมควร โดยการสืบพยานในคดีภาชีอากรมีความแตกต่างจากการสืบพยานคดีแพ่งอื่น ดังนี้

(1) การสอบข้อเท็จจริงในคดีภาชีอากรกระทำได้โดยศาลและคู่ความ และกระทำได้ทั้งก่อนทำการชี้สองสถานและภายหลังทำการชี้สองสถาน

(2) โจทก์หรือจำเลยสามารถส่งบันทึกถ้อยคำพยานล่วงหน้าต่อศาลได้ พร้อมทั้งส่งสำเนาให้อีกฝ่ายล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนสืบพยานปากนั้น เมื่อถึงวันนัดสืบพยาน โจทก์หรือจำเลยต้องนำตัวพยานมาเบิกความรับรองต่อศาล ศาลสามารถรับฟังบันทึกถ้อยคำพยานล่วงหน้าเป็นพยานได้

(3) บันทึกช่วยจำ เนื่องจากการพิจารณาคดีภาษีอากรมีเอกสารและตัวเลขที่พยานต้องเบิกความถึงจำนวนมากเกินกว่าความสามารถของพยานที่จะจดจำได้ การพิจารณาคดีภาษีอากรจึงอนุญาตให้นำบันทึกที่พยานจดไว้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงโดยย่อมาดูในขณะที่สืบพยานได้

(4) การให้ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ การพิจารณาคดีภาษีอากร มีบางกรณีที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งศาลอาจไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ ศาลภาษีอากรอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ได้ และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ความเห็นทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้

การอุทธรณ์คดีภาษีอากร

ในกรณีที่คู่ความไม่พอใจในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร คู่ความย่อมมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น เว้นแต่จะเป็นกรณีที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ ดังนั้น ในการอุทธรณ์คดีภาษีอากร คู่ความต้องพิจารณาถึงข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ ตลอดจนต้องพิจารณาด้วยว่าต้องอุทธรณ์ไปยังศาลใด

ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์

โดยหลักแล้วการอุทธรณ์ถือเป็นสิทธิของคู่ความ หากคู่ความไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากรย่อมมีสิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ เว้นแต่จะเข้าข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ สำหรับข้อจำกัดในการอุทธรณ์คดีภาษีอากรมีทั้งข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.2528 มาตรา 25 และข้อจำกัดสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

1. ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.2528 มาตรา 25

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.2528 มาตรา 25 บัญญัติว่า “ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกินห้าหมื่นบาท ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลภาษีอากรได้ทำความเห็นแย้งไว้หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้ง หรือคำรับรองเช่นว่านี้ ต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลภาษีอากรกลาง” ฉะนั้น คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.2528 มาตรา 25 ก็คือคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งทำให้คู่ความถูกจำกัดสิทธิเฉพาะในการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น ไม่รวมถึงปัญหาข้อกฎหมาย เนื่องจากถือว่าคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 50,000 บาท เป็นคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย สมควรที่จะยุติไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากรกลาง โดยมีให้คดีขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลฎีกาโดยไม่จำเป็น เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นดังต่อไปนี้

- (ก) ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ หรือ
- (ข) ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นได้รับรองว่ามีเหตุผลอันควรอุทธรณ์ได้ หรือ
- (ค) ได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลภาษีอากรกลาง

2. ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

2.1 การห้ามอุทธรณ์ในข้อที่มีได้กล่าวกันมาแล้วในศาลภาษีอากร ตามมาตรา 225 วรรคหนึ่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นอุทธรณ์นั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในการอุทธรณ์และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชัดแจ้งในอุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ทั้งจะต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย” บทบัญญัติดังกล่าวนี้จำกัดสิทธิทั้งการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย หากมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เงื่อนไขดังกล่าว คือ

ก. ข้อที่อุทธรณ์ คู่ความต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในอุทธรณ์ : คู่ความที่โต้แย้งคำพิพากษาของศาลภาษีอากรกลางในส่วนตัว ต้องยกคำพิพากษาในส่วนนั้นมาโต้แย้งในอุทธรณ์ว่าไม่เห็นด้วยอย่างไร เพราะเหตุใด เป็นต้น

ข. ข้อที่อุทธรณ์ คู่ความต้องยกว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลภาษีอากร : กล่าวคือต้องเป็นประเด็นที่โจทก์ยกขึ้นเป็นข้ออ้างในคำฟ้อง หรือที่จำเลยให้การปฏิเสธหรือยกเว้นข้อต่อสู้ข้อ

เถียงมาในคำให้การมาตั้งแต่ศาลภาชีอากร มิใช่เป็นข้อวินิจฉัยนอกประเด็นที่คู่ความต่อสู้กัน เว้นแต่เป็นปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือปัญหาที่พฤติการณ์ไม่เปิดช่องให้ยกขึ้นอ้างได้ในศาลภาชีอากร หรือเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาชั้นอุทธรณ์

ค. ข้อที่อุทธรณ์ต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัย กล่าวคือ ต้องเป็นข้ออุทธรณ์ที่มีความสำคัญตามสมควรที่จะต้องวินิจฉัย มิใช่เป็นข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยและรู้กันทั่วไปอยู่แล้ว และต้องเป็นข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อาจทำให้ผลของคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงได้ หากเป็นข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นข้อแพ่งชนะหรือไม่เป็นประโยชน์แก่คดี หรือไม่มีผลทำให้คำพิพากษาเปลี่ยนแปลง ถือเป็นข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นสาระแก่คดี

2.2 การห้ามอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 226 บัญญัติว่า “ก่อนศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี ถ้าศาลได้มีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา 227 และ 228

1. ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งนั้นในระหว่างพิจารณา
2. ถ้าคู่ความฝ่ายใดโต้แย้งคำสั่งใด ให้ศาลจดข้อโต้แย้งนั้นลงไว้ในรายงาน คู่ความที่โต้แย้งขอที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีนั้นเป็นต้นไป

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ไม่ว่าศาลจะได้มีคำสั่งให้รับฟ้องไว้แล้วหรือไม่ให้ถือว่าคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งของศาลนับแต่มีการยื่นคำฟ้องต่อศาลนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา 227 และ 228 เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา”

คำสั่งระหว่างพิจารณา คือ คำสั่งของศาลที่ได้สั่งก่อนที่ศาลนั้นจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี และไม่ว่าจะสั่งก่อนหรือมีคำสั่งหลังจากนั้น ซึ่งคำสั่งนั้นไม่ทำให้คดีเสร็จไปจากศาลไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และมีใช้คำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 227 หรือมาตรา 228 ซึ่งไม่ถือเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา โดยบทบัญญัติมาตรา 226 ข้างต้น ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณา แต่การอุทธรณ์คำสั่งนั้นต้องมีการโต้แย้งคำสั่งนั้นไว้ก่อนจึงจะสามารถอุทธรณ์พร้อมกับคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี

ศาลพิจารณาคดีอาชญากรรม

โดยหลักแล้วการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต้องเป็นไปตามลำดับชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ตามลำดับ การโต้แย้งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นจะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ ส่วนการโต้แย้งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ต้องโต้แย้งไปยังศาลฎีกา แต่สำหรับการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกาเป็นกรณียกเว้นโดยกฎหมาย วิธีพิจารณาคดีของศาลฎีกาอาชญากรรม คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลฎีกาอาชญากรรมและวิธีพิจารณาคดีฎีกาอาชญากรรม พ.ศ.2528 มาตรา 24 ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกาอาชญากรรมไปยังศาลฎีกา อันเป็นการอุทธรณ์ข้ามชั้นศาล เพื่อให้การวินิจฉัยอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม มิใช่คำสั่งของศาลฎีกาอาชญากรรมทุกคำสั่งที่คู่ความจะต้องอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา คำสั่งของศาลฎีกาอาชญากรรมในเรื่องต่อไปนี้ คู่ความจะต้องอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาตามลำดับ จะอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกาไม่ได้

(1) คำสั่งให้จำคุก กักขัง หรือปรับผู้ใด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(2) คำสั่งเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา หรือคำสั่งเกี่ยวกับการบังคับคดีตาม

คำพิพากษาหรือคำสั่ง

แนวความคิดในการพิจารณาคดีอาชญากรรมของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษใช้ระบบศาลเดี่ยว ไม่มีการแยกศาลปกครองออกจากศาลยุติธรรม โดยมีแนวความคิดเรื่องความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย หรือหลัก Equity before the Law ทำให้คดีทุกประเภทจะต้องถูกตัดสินภายใต้กฎหมายอย่างเดียวกัน และมองว่าการตั้งศาลปกครองในยุโรปเป็นการตั้งขึ้นมาเพื่อปกป้องเจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ ต่อมาในปี ค.ศ. 1957 ได้มีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้อพิพาทและการไต่สวน (Committee on Tribunals and Inquiries) ทำหน้าที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบกรรมการพิจารณาข้อพิพาททางปกครอง ซึ่งส่งผลให้เกิดการตราพระราชบัญญัติคณะกรรมการพิจารณาข้อพิพาททางปกครอง นำไปสู่การตราพระราชบัญญัติคณะกรรมการพิจารณาข้อพิพาทและการไต่สวน ค.ศ. 1958 (Tribunals and Inquiries Act 1958) มีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชนเมื่อมีกรณีพิพาททางปกครองขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการจำกัดการใช้อำนาจของศาลยุติธรรมในการพิจารณาคดีบางเรื่องให้อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการพิเศษทาง

ปกครองซึ่งมีลักษณะกึ่งตุลาการ (Quasi-Judicial) แนวความคิดทางกฎหมายปกครองของประเทศอังกฤษจึงได้เริ่มมีการพัฒนามากขึ้น

ประวัติศาสตร์ภาษีอากรของสหราชอาณาจักร⁴

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 16 สหราชอาณาจักรบัญญัติกฎหมายภาษีที่ดินเป็นครั้งแรก รวมถึงภาษีด้านการส่งออก ซึ่งถือเป็นรายได้หลักสำหรับงบประมาณแผ่นดินในขณะนั้น ต่อมาช่วงต้นศตวรรษที่ 18 มีการบัญญัติกฎหมายให้เก็บภาษีเงินได้ เพื่อช่วยเหลือรัฐบาลด้านงบประมาณในการทำสงครามกับกษัตริย์ นโปเลียนแห่งฝรั่งเศส ในการศึกษากฎหมายไม่ว่าด้านใดๆ การทราบถึงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจะทำให้เข้าใจถึงหลักการและแนวนโยบายของประเทศเกี่ยวกับการเก็บภาษีอากร ซึ่งวิวัฒนาการของกฎหมายภาษีอากรของสหราชอาณาจักรย่อมแตกต่างจากประเทศต่าง ๆ เพราะกลไกด้านภาษีอากรว่าจะเรียกเก็บอย่างไร จำนวนเท่าใด เมื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขและปัจจัยทางประวัติศาสตร์และพัฒนาการด้านภาษีอากร รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ

- **สนธิสัญญาภาษีอากร**

ความตกลงระหว่างประเทศด้านภาษีเกิดขึ้นกว่าศตวรรษแล้วเพื่อจำกัดการเก็บภาษีซ้ำซ้อนระหว่างรัฐภาคีสำหรับสินค้าบางประเภท สนธิสัญญายกเลิกภาษีซ้อนฉบับแรกในการเรียกเก็บภาษีเงินได้เกิดขึ้นระหว่างประเทศปรัสเซียและออสเตรีย-ฮังการีในปี ค.ศ. 1899 คณะกรรมาธิการด้านการคลังของสันนิบาตชาติ (League of Nations Financial Committee) ได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับสนธิสัญญาภาษีอากรต้นแบบฉบับแรก (Model Tax Convention) ในปี ค.ศ. 1928 ซึ่งแม้ว่าสันนิบาตชาติที่สร้างขึ้นโดยสนธิสัญญาแวร์ซายเมื่อปี ค.ศ. 1920 และยุบเลิกไปในปี ค.ศ. 1946 ก็ตาม แต่สนธิสัญญาภาษีอากรดังกล่าวก็มีผลในการประยุกต์ใช้หลักการด้านภาษีอากรของประเทศต่างๆ จนถึงปัจจุบัน ในปี ค.ศ. 1950 ได้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อความร่วมมือและพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development – OECD) เพื่อรับผิดชอบในการพัฒนาสนธิสัญญาภาษีอากรให้เกิดความต่อเนื่องสำหรับประชาคมโลก หลักการสำคัญประการหนึ่งของ OECD คือการสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศต่างๆ โดยการยกเลิกอุปสรรคทางการค้าอันเนื่องมาจากภาษีอากร ภายใต้หลักการของ OECD จะมุ่งให้เกิดการทำความตกลงระหว่างประเทศเพื่อยกเลิกการเก็บภาษีซ้อนระหว่างกัน หลักเกณฑ์การไม่เก็บภาษีซ้อนมี 5 ประการ ได้แก่

⁴ George Gillham, ผู้บรรยาย “Case Management in Complex Litigation”, ณ คิวินแมรี่ มหาวิทยาลัยลอนดอน, 11 กรกฎาคม 2557

1. ใช้กับธุรกิจเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญ เช่น การเกษตรกรรม
2. ใช้กับรายได้ที่เกิดจากสินทรัพย์ต่างชนิดกัน เช่น เงินปันผล ดอกเบี้ย ค่าให้ใช้ลิขสิทธิ์
3. ใช้กับกำไรที่เกิดขึ้นจากการประกอบการ
4. ใช้กับเรื่องผู้เสียภาษีที่อยู่ไม่ประจำที่ เช่น ศิลปิน นักกีฬาอาชีพ และนักศึกษา
5. ใช้กับรายได้อื่นๆ ที่ไม่เข้ากับข้อ 1 – 4

หลักเกณฑ์ดังกล่าวนำมาใช้ว่า รัฐภาคีฝ่ายใดจะเก็บภาษีจากรายได้ประเภทใด หรือให้สิทธิแก่รัฐภาคีใดเพียงฝ่ายเดียว ด้วยความเห็นชอบของรัฐภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ให้สามารถเรียกเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีต่างชาติซึ่งมีสัญชาติของรัฐภาคีอีกฝ่ายหนึ่งนั้น แต่หลักการเบื้องต้นเรื่องการเก็บภาษี คือการเรียกเก็บภาษีจะกระทำได้โดยรัฐที่ผู้เสียภาษีมักมีภูมิลำเนาอยู่หรือยินยอมให้รัฐภาคีอื่นเรียกเก็บภาษีที่เกิดขึ้นในอาณาเขตของตนได้ นอกจากนี้ หากเกิดการเรียกเก็บภาษีจากแหล่งเงินได้เดียวกันซ้ำซ้อนกันแล้ว ผู้เสียภาษีย่อมสามารถได้รับการคืนภาษีที่ชำระซ้ำซ้อนนั้นด้วย ซึ่งกลไกสำคัญที่ทำให้สนธิสัญญายกเลิกการเก็บภาษีซ้อนมีประสิทธิภาพคือ เครือข่ายของประเทศต่างๆ ที่เข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างกัน เพราะหากบางประเทศยังไม่เข้าเป็นภาคีก็อาจเกิดช่องว่างที่ทำให้เกิดการเก็บภาษีซ้ำซ้อนได้

- **หลักการพื้นฐานเรื่องเสรีภาพของสหภาพยุโรป**

สหภาพยุโรป (European Union – EU) ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อยุติสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกันอันเป็นความขัดแย้งตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ความพยายามของประเทศในยุโรปในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกันเกิดขึ้นหลักจากสงครามโลกครั้งที่สอง เช่น ประชาคมถ่านหินและเหล็กแห่งสหภาพยุโรป (European Coal and Steel Community) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1950 มีสมาชิกประกอบด้วย เบลเยียม ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี ลักเซมเบิร์ก และเนเธอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1957 เกิดสนธิสัญญากรุงโรม (Treaty of Rome) ซึ่งก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community) และต่อมาพัฒนามาสู่การเป็นสหภาพยุโรปในปัจจุบัน โดยในปี ค.ศ. 1990 สมาชิก EU จำนวน 27 ประเทศมีพันธกรณีต้องยอมรับการเคลื่อนไหวอย่างเสรีของสินค้าและบริการ แรงงาน และทุน ภายใต้กฎหมายของ EU รวมถึงประเทศนอก EU อีกสี่ประเทศ ซึ่งมีพันธกรณีตามความตกลงเขตการค้าเสรีกับ EU (European Free Trade Area) หรือ EFTA ประเทศต่างๆ ดังกล่าวจำนวน 31 ประเทศ มีการจัดทำสนธิสัญญาภาษีซ้อนระหว่างกันกว่าร้อยฉบับเพื่อรองรับพันธกรณีดังกล่าว

บทบัญญัติของกฎหมายของ EU ที่มีความสำคัญต่อเรื่องภาษีอากรปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินการของสหภาพยุโรป (Treaty on the Functioning of the European Union – TFEU) ได้แก่ เสรีภาพในการประกอบการ ตามมาตรา 49 และเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายทุน ตามมาตรา 63 ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว ห้ามมิให้ประเทศสมาชิกของ EU กระทำการใดๆ ต่อคนชาติของประเทศ EU อื่นๆ อันเป็นการขัดต่อสิทธิตามมาตรา 49 และ 63 รวมถึงการห้ามออกกฎเกณฑ์ใดๆ อันเป็นการห้ามนิติบุคคลสัญชาติอื่นใน EU ในการเปิดบริษัทสาขาหรือตัวแทนในอาณาเขตของตนอีกด้วย ดังนั้น เสรีภาพในการประกอบการหมายถึง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลใด ๆ ซึ่งมีสัญชาติของประเทศสมาชิก EU สามารถทำงานหรือประกอบการในประเทศ EU อื่นๆ ได้โดยเสรี ภายใต้กฎหมายของประเทศที่การทำงานหรือการลงทุนเกิดขึ้นนั้นเทียบเท่ากับคนชาตินั้น

- **ผลของหลักการดังกล่าวในมุมมองของกฎหมายภาษีอากร**

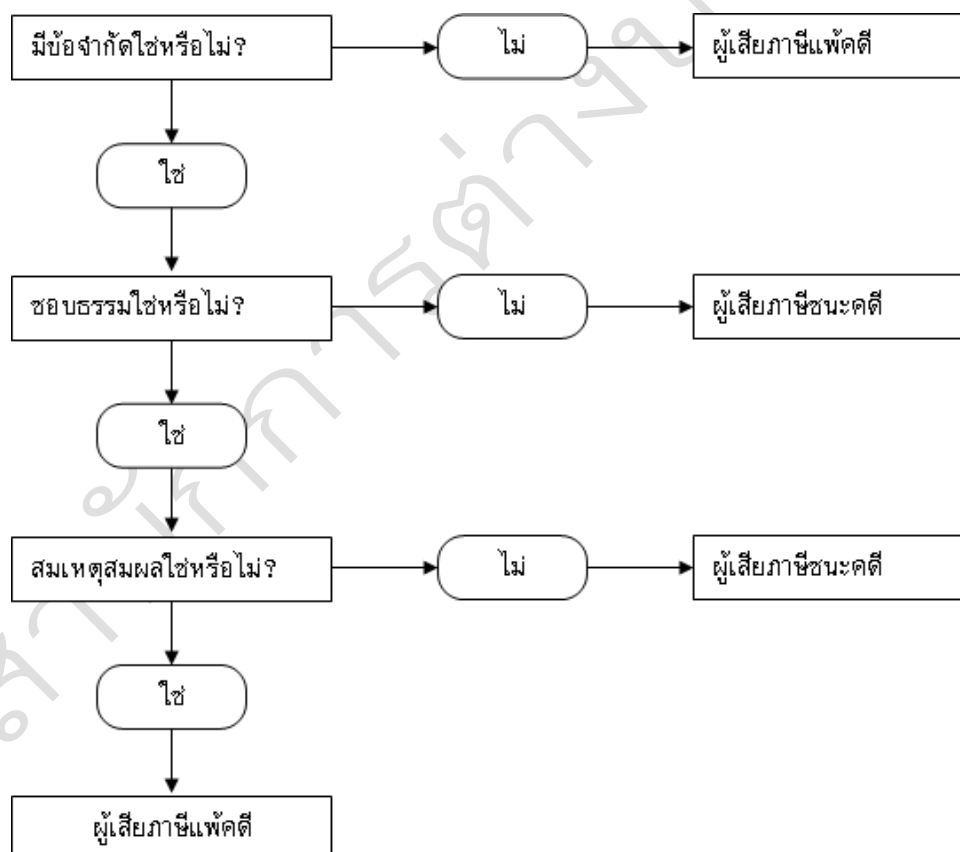
การพิจารณาสามารถพิจารณาถึงกระบวนการซึ่งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลถูกเรียกเก็บภาษีสำหรับเงินได้ที่ยังไม่ปรากฏจำนวน หากเงินจำนวนดังกล่าวมีการเคลื่อนย้ายออกจากประเทศสมาชิก EU ประเทศหนึ่งไปยังประเทศสมาชิก EU อีกประเทศหนึ่ง กระบวนการดังกล่าวกำหนดให้มีบทบัญญัติที่จะบังคับบริษัทสาขาต้องส่งเงินกำไรที่ได้รับไปยังบริษัทแม่ เพื่อให้มีการคิดคำนวณและเรียกเก็บภาษีจากบริษัทแม่ในประเทศที่บริษัทแม่ตั้งอยู่ ซึ่งหลักการนี้นำมาใช้กับกรณีของบริษัทใดๆ มีอำนาจควบคุมบริษัทต่างชาติในต่างประเทศ (ผ่านการเข้าถือหุ้นจำนวนเสียงข้างมากในบริษัทต่างประเทศซึ่งไม่ใช่บริษัทสาขา) อีกด้วย นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ด้านการลงทุนที่กำหนดให้การลงทุนจากต่างประเทศต้องสอดคล้องกับ "กฎการลงทุนขั้นต่ำ" ต้องพิจารณากฎเกณฑ์เกี่ยวกับข้อจำกัดในการขอลดหย่อนภาษีโดยนำผลประกอบการที่เป็นลบในต่างประเทศมาหักลบกับผลประกอบการในประเทศที่เป็นบวก รวมทั้งต้องพิจารณาถึงการเรียกเก็บภาษีที่เกิดจากเงินปันผลที่ได้รับจากต่างประเทศได้หรือไม่ด้วย

มาตรา 63 ห้ามมิให้ออกข้อจำกัดใดๆ ต่อการเคลื่อนไหวของทุนโดยเสรี บทบัญญัติมาตรานี้ในแง่ของกฎหมายภาษีอากรแล้วหมายถึงการห้ามเรียกเก็บภาษีที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติจากเงินได้จากการลงทุน ดังนั้น กฎหมายภาษีของประเทศใน EU ต้องปฏิบัติต่อกองทุนต่างชาติทั้งในประเทศอื่นๆ ใน EU และประเทศนอก EU เช่นเดียวกับที่ปฏิบัติต่อกองทุนซึ่งเป็นคนชาติของตน ซึ่งต่างจากมาตรา 49 ที่บังคับใช้กับเสรีภาพในการประกอบการในระหว่างประเทศสมาชิก EU และรัฐภาคีภายใต้เขตการค้าเสรียุโรปเท่านั้น

- ผลทางกฎหมายภายในของสมาชิก EU ขัดกับกฎหมาย EU

ศาลยุติธรรมยุโรปได้รับการก่อตั้งในปี ค.ศ. 1952 เพื่อให้แน่ใจว่ากฎหมายของ EU ได้รับการตีความและถูกนำไปบังคับใช้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายจากประเทศสมาชิกทุกประเทศ กฎหมายของ EU อยู่ในรูปแบบหลากหลายต่างกัน ได้แก่ สนธิสัญญา พิธีสาร ข้อตกลง และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิก EU ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ให้เป็นการขัดต่อกฎหมายของ EU ต่างๆ ดังกล่าว สำหรับประเด็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมายภายใน แม้ว่าสนธิสัญญาของ EU จะเกี่ยวข้องกับข้อห้ามไม่ให้ประเทศสมาชิกเรียกเก็บภาษีซ้อนก็ตาม และการเก็บภาษีภายในประเทศสมาชิกย่อมเป็นไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ แต่หากกฎหมายด้านภาษีอากรใด ๆ ของประเทศสมาชิกที่ขัดต่อกฎหมายของ EU ก็ย่อมอยู่ภายใต้เขตอำนาจศาลยุติธรรมยุโรปที่จะพิจารณาและมีคำวินิจฉัยเช่นกัน

กระบวนการวินิจฉัยว่ากฎหมายภายในของประเทศสมาชิกขัดกับกฎหมายของ EU หรือไม่ ให้อุद्แผนภาพที่สะท้อนคำวินิจฉัยของศาลในคดีภาษีอากรที่เสนอขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมยุโรป ในประเด็นที่ผู้เสียภาษีอ้างว่ากฎหมายของประเทศสมาชิก EU ขัดกับกฎหมายของ EU

แผนภาพสะท้อนคำวินิจฉัยคดีภาษีอากร

ในขั้นแรก ECJ จะพิจารณาว่ามีข้อห้ามหรือข้อจำกัดสิทธิที่กฎหมายของ EU รับรองสิทธินั้นหรือไม่ เพื่อตรวจสอบว่ามีรูปแบบของการปฏิบัติที่แตกต่างจากหลักการภายใต้กฎหมายของ EU หรือไม่ หาก ECJ พบว่ามีข้อจำกัดสิทธิดังกล่าวเกิดขึ้น ต้องพิจารณาว่าเป็นข้อจำกัดที่เป็นธรรมหรือไม่ ซึ่งข้อจำกัดต้องอยู่ภายใต้เจตนารมณ์ของสนธิสัญญาของ EU ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมในการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการตามกฎหมายของ EU เท่านั้น ซึ่งจากแผนภูมิจะเห็นว่า หลักการเบื้องต้นในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของประเทศสมาชิกกับกฎหมายของ EU ที่ ECJ จะใช้เป็นพื้นฐานในการพิจารณาคดี แต่ในความเป็นจริงมีอุปสรรคที่หลากหลายมากมายที่ผู้เสียหายต้องพิจารณาในอนาคตเพื่อยกเลิกข้อจำกัดต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเสียหายที่เป็นธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ ศาลและคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (Tribunals) ของประเทศสมาชิก EU มีหลักเกณฑ์ต่างกันในการอ้างถึงหรือยอมรับคำพิพากษาของ ECJ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนผู้เสียหาย และปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในสหราชอาณาจักรหลายคดี และก่อนจะส่งเรื่องให้ ECJ พิจารณามีเงื่อนไขว่าคดีต้องผ่านการพิจารณาพิพากษาของศาลสูงสุดของประเทศสมาชิกเสียก่อน ซึ่งกว่าคดีจะถูกส่งเข้าสู่การพิจารณาของ ECJ ก็ปรากฏว่า ผู้เสียหายเองก็ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายและเวลาจำนวนมากจากการดำเนินคดีในประเทศ หากมีการเสนอคดีต่อ ECJ แล้วมีคำวินิจฉัยว่ามีข้อจำกัดทางกฎหมายอยู่จริงก็จะมีแนวปฏิบัติต่างๆ นำออกใช้โดยหน่วยงานสรรพากรเพื่อให้ข้อจำกัดดังกล่าวมีความชอบธรรมและเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งจะทำให้โอกาสของผู้เสียหายที่จะได้รับการเยียวยาน้อยลงและอาจไม่ได้รับเลย และเนื่องจากคำวินิจฉัยของ ECJ เป็นการพิจารณาประเด็นเรื่องความขัดกันของกฎหมายของประเทศสมาชิกกับกฎหมายของ EU ดังนั้น คำวินิจฉัยที่เกิดขึ้นมักมีความยาวกว่าสิบหน้าจนถึงร้อยหน้า ซึ่งเป็นผลให้ศาลของประเทศสมาชิกประสบปัญหาการนำคำวินิจฉัยของ ECJ มาปรับใช้ เพราะอาจนำมาใช้ไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์ตามที่ ECJ ได้วินิจฉัยมา และด้วยประเด็นปัญหาดังกล่าวที่ขึ้นสู่ ECJ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กระบวนการพิจารณาของ ECJ มีความยุ่งยาก ใช้เวลานาน และมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การส่งเรื่องให้ ECJ พิจารณาพิพากษาจึงต้องเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในแง่กฎหมายและการเงินการคลังของบุคคล เช่น การยื่นคำร้องต่อ ECJ ว่ากฎหมายภาษีของประเทศสมาชิกของ EU ขัดกับกฎหมายของ EU ต้องพิจารณาว่าค่าใช้จ่ายและเวลาที่ต้องเสียไปจะคุ้มกับประโยชน์ที่จะได้รับกลับคืนมาหรือไม่ด้วย

- การนำคำพิพากษาของ ECJ มาปรับใช้

ECJ มีอำนาจในการพิจารณาว่าบทบัญญัติกฎหมายใดของประเทศสมาชิกขัดกับกฎหมายของ EU แต่ไม่มีอำนาจโดยตรงในการตีความหรือพิจารณาว่ากฎหมายของประเทศสมาชิกที่บังคับใช้ภายในแต่ละประเทศมีความชอบธรรมหรือไม่ ดังนั้น การปรับใช้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของ ECJ จึงเป็นกลไกภายในที่แต่ละประเทศต้องดำเนินการเอง สำหรับกฎหมายภาษีของสหราชอาณาจักรก็ต้องขึ้นอยู่กับ การปรับใช้กฎหมายของคณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องภาษีอากร (Tribunal on Taxation) ซึ่งในคดีที่ส่งเรื่องให้ ECJ พิจารณาแล้ว และ ECJ วินิจฉัยว่ากฎหมายของอังกฤษขัดกับกฎหมายของ EU ก็ต้องส่งคำพิพากษานั้นกลับเข้าสู่กระบวนการของศาลหรือคณะกรรมการวินิจฉัยเฉพาะเรื่องที่ได้พิจารณาตัดสินมาก่อน เพื่อให้พิจารณาถึงการนำคำพิพากษาของ ECJ ในคดีนั้นมาปรับใช้ตามกฎหมายภายในของอังกฤษ ซึ่งบทบาทของที่ปรึกษากฎหมายที่ดีจะต้องพิจารณาว่า แม้ว่า ECJ จะวินิจฉัยให้เป็นคุณแก่ผู้เสียภาษีก็ตาม แต่การจะนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการตีความโดยศาลหรือคณะกรรมการวินิจฉัยหรือไม่ต้องคำนึงถึง 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ต้องดูว่าคำวินิจฉัยของ ECJ จะส่งผลกระทบต่อกฎหมายภายใน กล่าวคือคำวินิจฉัยจะนำมาเพื่อการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติของกฎหมาย และประเด็นที่สอง ต้องดูว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ หรือประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับยกเว้นหรือกลับคืนมา รวมถึงดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นก็ต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย

เนื่องด้วยคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของ ECJ เป็นคดีที่มีความสำคัญและมีทุนทรัพย์สูง ดังนั้นหน่วยงานสรรพากรจึงมีแนวโน้มที่จะต้องอุทธรณ์คำวินิจฉัยของศาลหรือคณะกรรมการวินิจฉัยที่นำคำพิพากษาของ ECJ มาปรับใช้กับคดีและเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษี โดยเป็นแนวปฏิบัติทางเทคนิคของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จะใช้เพื่อขยายเวลาการปฏิบัติตามคำพิพากษาของ ECJ ซึ่งประเทศอิตาลีถือเป็นต้นแบบของใช้ เทคนิคทางคดีในลักษณะนี้

ก่อนปี ค.ศ. 1973 เมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายภาษีนิติบุคคลในสหราชอาณาจักร มีการใช้กฎหมายภาษีกำหนดให้นิติบุคคลต้องเสียภาษีจากกำไรที่ได้รับ ส่วนเงินปันผลที่ส่งให้แก่ผู้ถือหุ้นที่เป็นบุคคลธรรมดาให้ถือเป็นภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดา แยกต่างหากจากภาษีนิติบุคคล เมื่อกฎหมายภาษีนิติบุคคลฉบับใหม่ออกใช้ บริษัทที่ตั้งอยู่ในสหราชอาณาจักรต้องเสียภาษีจากผลกำไร แต่บริษัทเองต้องรับผิดชอบในการเสียภาษีสำหรับเงินปันผลที่บริษัทชำระให้แก่ผู้ถือหุ้นที่เป็นบุคคลธรรมดาด้วย เพราะถือเป็น การกระจายผลกำไรในรูปเงินปันผลนั่นเอง เงินภาษีที่บริษัทต้องชำระในเงินปันผลดังกล่าว เรียกว่า "ภาษีที่นิติบุคคลชำระล่วงหน้า" (Advanced Corporate Tax – ACT) การเสียภาษีก่อนหน้าโดยหลักการแล้วสามารถนำไปหักภาษีที่ต้องเสียจากผลกำไรของบริษัทได้ กรณีที่บริษัทในสหราชอาณาจักรได้รับเงินปันผล (จากการถือหุ้น) จากบริษัทอีกแห่งหนึ่งในสหราชอาณาจักร เงินปันผลนั้นไม่

ต้องเสียภาษีและยังได้รับเครดิตภาษีซึ่งสามารถนำไปหักลบกับภาษีส่วหน้าที่ต้องเสีย หากบริษัทนั้นจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นของตนได้อีกด้วย แต่หากบริษัทใน สหราชอาณาจักรได้รับเงินปันผลจากบริษัทนอกสหราชอาณาจักร เงินปันผลดังกล่าวต้องเสียภาษีนิติบุคคลในสหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตามหากมีการเสียภาษีในเงินปันผลนั้นในต่างประเทศแล้ว ก็อาจได้รับการคืนภาษีในภายหลังเพราะจะไม่ถูกเก็บภาษีซ้ำซ้อนจากเงินได้ประเภทเดียวกัน ดังนั้น ในกรณีที่บริษัทในสหราชอาณาจักรได้รับเงินปันผลจากบริษัทในสหราชอาณาจักรอีกแห่งหนึ่ง เงินปันผลที่ได้รับนั้นไม่ต้องเสียภาษีนิติบุคคลและบริษัทย่อมได้รับเครดิตภาษีด้วย เพื่อนำไปใช้หักลบหรือลดภาระภาษีที่ต้องชำระล่วงหน้า ซึ่งบริษัทต้องชำระในกรณีที่จ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นของตน สำหรับกรณีที่บริษัทในสหราชอาณาจักรได้รับเงินปันผลจากบริษัทในต่างประเทศ เงินปันผลดังกล่าวต้องนำไปเสียภาษีนิติบุคคล ภายใต้เงื่อนไขการลดหย่อนภาษีที่ได้ชำระในต่างประเทศ แต่บริษัทดังกล่าวไม่สามารถนำเงินปันผลที่ได้รับมาขอรับเครดิตภาษี เพื่อนำไปใช้หักลบหรือลดภาระภาษีที่ต้องชำระล่วงหน้าได้

นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 บริษัทในสหราชอาณาจักรสามารถขอคืนภาษีที่ได้ชำระล่วงหน้าสำหรับเงินปันผลที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นของตนในต่างประเทศได้ด้วย ดังนั้น ในปัจจุบันบริษัทที่จดทะเบียนในสหราชอาณาจักรสามารถจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นของตนได้มากขึ้นกว่าเดิม โดยไม่จำกัดว่าจะจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นภายในหรือนอกสหราชอาณาจักร เพราะภายใต้กฎหมายที่แก้ไขใหม่บริษัทสามารถนำเงินปันผลทั้งหมดที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นของตนไปขอคืนภาษีที่ได้ชำระล่วงหน้าได้ทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้ถือหุ้นที่ได้รับเงินปันผลภายหลังวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 ย่อมไม่สามารถได้รับเครดิตภาษีจากเงินปันผลได้อีกต่อไป เว้นแต่ บริษัทจะไม่ได้ขอคืนภาษีที่ได้ชำระล่วงหน้า อย่างไรก็ตามกฎหมายที่แก้ไขใหม่จะช่วยให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทเลือกที่จะขอรับประโยชน์ทางภาษีได้ แต่ในทางปฏิบัติบริษัทมักจะเป็นฝ่ายขอรับประโยชน์ทางภาษี โดยให้ผู้ถือหุ้นต้องรับภาระภาษีจากเงินปันผลในฐานะที่เป็นภาษีเงินได้ประเภทอื่นนอกเหนือจากเงินได้นั้นเอง และนับแต่วันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1999 มีการแก้ไขกฎหมายภาษีอีกครั้ง ยกเลิกการชำระภาษีส่วหน้าที่นิติบุคคล ส่งผลให้การชำระภาษีส่วหน้าของนิติบุคคลสำหรับเงินปันผลที่ได้ชำระแก่ผู้ถือหุ้นของตนไม่มีในระบบภาษีของสหราชอาณาจักรอีกต่อไป

ในคดีระหว่างกรมสรรพากรแห่งสหราชอาณาจักร (HM Revenue & Customs) กับกลุ่มบริษัท Franked (Franked Investment Income Group Litigation – FII GLO) ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับ FII GLO ร้องขอคืนภาษีที่ชำระไว้เกิน และหนึ่งในสมาชิกของ FII GLO คือบริษัท British American Tobacco (BAT) ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทข้ามชาติ โดยในกรณีของ BAT มีการจ่ายเงินปันผลจากบริษัทสาขาของ BAT ที่อยู่นอกสหราชอาณาจักรให้แก่ BAT สำนักงานใหญ่ที่สหราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1973 ถึงปัจจุบัน

และการจ่ายเงินปันผลโดย BAT สำนักงานใหญ่ ให้แก่ ผู้ถือหุ้นในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1973 ถึงวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 1999 ส่วนเงินปันผลที่จ่ายภายหลังวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 1999 ไม่ถือเป็นประเด็นในคดีขอคืนภาษีที่ชำระไว้เกิน ในคดีนี้ BAT ผู้ร้องได้จ่ายเงินภาษีที่ต้องชำระล่วงหน้าในปีภาษีตั้งแต่ ค.ศ. 1973 จนถึงวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1999 กลุ่มบริษัทของผู้ร้องซึ่งมีสำนักงานใหญ่ในสหราชอาณาจักรซึ่งประกอบธุรกิจผ่านบริษัทในเครือและบริษัทสาขาในต่างประเทศทั้งหมด ภายใต้ลักษณะโครงสร้างของกลุ่มบริษัทดังนี้

(ก) บริษัทแม่ของกลุ่ม BAT ตั้งอยู่ ณ สหราชอาณาจักร จัดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน จำกัด และประกาศขายหุ้นให้แก่สาธารณชน

(ข) บริษัทในเครือที่อยู่ในสหราชอาณาจักรก็อยู่ภายใต้ความเป็นเจ้าของของ BAT สำนักงานใหญ่ ในนามของ BAT ไม่ว่าจะโดยตรง (จากการถือหุ้นส่วนใหญ่) หรือโดยอ้อม (จากการบริหาร)

(ค) บริษัทสาขาที่ตั้งอยู่ในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ประเทศในทวีปยุโรป หรือประเทศอื่นๆ ทั่วโลก อยู่ภายใต้ความเป็นเจ้าของของ BAT สำนักงานใหญ่ หรือบริษัทในเครือของ BAT ไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อม

ในคดีดังกล่าวผู้ร้องอ้างว่า บริษัทกลุ่ม BAT มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่สหราชอาณาจักรและมีบริษัทในเครือหลายแห่งในสหราชอาณาจักร ได้รับเงินปันผล (เพราะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทต่างๆ ในเครือ) จากบริษัทในเครือที่อยู่ต่างประเทศ เงินปันผลที่บริษัทกลุ่ม BAT ในสหราชอาณาจักรได้รับอยู่ภายใต้ภาระภาษีนิติบุคคล ตาราง ดี ประเภท วี (Schedule D Case V) ซึ่งต้องชำระให้แก่รัฐบาลโดยจ่ายเป็นเงินภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือภาษีที่ต้องชำระล่วงหน้าจากเงินปันผล และโดยผลของกฎหมายภาษีที่แก้ไขใหม่ทำให้ระหว่างปี ค.ศ. 1994 ถึง 1997 บริษัท BAT ต้องชำระเงินปันผลเพิ่มให้แก่ผู้ถือหุ้น เพราะผู้ถือหุ้นไม่สามารถได้รับเครดิตภาษีจากเงินปันผลอีกต่อไป ในจำนวนเทียบเท่ากับเครดิตภาษีที่ผู้ถือหุ้นเคยมีสิทธิได้รับ แม้ว่าอายุความในการฟ้องคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายในสหราชอาณาจักรมีกำหนด 6 ปี แต่กฎหมายให้มีการขยายอายุความได้ในกรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำที่ผิดพลาดอันเป็นผลมาจากความเชื่อโดยสุจริตว่า การชำระเงินปันผลเพิ่มเพื่อชดเชยเครดิตภาษีให้แก่ผู้ถือหุ้นของตนเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ปรากฏว่าเมื่อได้พิจารณาแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ชอบธรรม เพราะขัดแย้งต่อสนธิสัญญาสหภาพยุโรป (EU Treaty) เรื่องหลักการลงทุนและการประกอบกิจการโดยเสรีของสหภาพยุโรปซึ่งห้ามมิให้ประเทศสมาชิกดำเนินการใดๆ อันเป็นการขัดต่อหลักการดังกล่าว นอกจากกลุ่มบริษัท BAT มีกลุ่มบริษัทอีก 15 แห่ง ยื่นฟ้องคดีโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันต่อศาลสูงแห่งสหราชอาณาจักร และในระหว่างการพิจารณาคดีต่างๆ ดังกล่าว รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 320 ของพระราชบัญญัติการคลัง (ค.ศ. 2004) ซึ่งกำหนดห้ามอ้างความผิดพลาด

จากการปฏิบัติตามกฎหมายมาเป็นมูลในการเรียกร้องสิทธิในการคืนภาษี โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 2003 โดยมีวัตถุประสงค์ห้ามมิให้มีการฟ้องคดีลักษณะนี้อีกในอนาคต

อย่างไรก็ดี ศาลได้ออกคำสั่งให้มีการฟ้องคดีแบบกลุ่ม เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 2003 คือ คำสั่งให้ฟ้องคดีแบบกลุ่มที่ 35 (35th Group Litigation Order) ภายใต้ชื่อว่า Franked Investment Income Group Litigation มูลเหตุในการฟ้องคดีมีลักษณะเดียวกับกลุ่มบริษัท BAT คือการร้องขอคืนภาษีจากภาษีที่ได้ชำระล่วงหน้าโดยบริษัทแม่ในสหราชอาณาจักรสำหรับการจ่ายเงินปันผลจากบริษัทในเครือที่อยู่ต่างประเทศซึ่งเกิดจากผลกำไรที่เกิดในต่างประเทศ โดยไม่สามารถได้รับประโยชน์ทางภาษี ย่อมเป็นการขัดต่อหลักการค่าเสรีภายใต้สนธิสัญญาของสหภาพยุโรป และอนุสัญญาว่าด้วยภาษีซ้อน เมื่อผู้พิพากษาศาลสูงได้พิจารณาถึงประเด็นแห่งคดีและข้ออ้างของผู้ร้องแล้ว เห็นว่ามูลคดีเกี่ยวข้องกับเขตอำนาจศาลของศาลยุติธรรมยุโรป (European Court of Justice – ECJ) ศาลจึงมีคำสั่งให้ส่งเรื่องเข้าสู่การวินิจฉัยชี้ขาดของ ECJ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม ค.ศ. 2005 ซึ่ง ECJ วินิจฉัยว่า มาตรา 43 และ 56 ของอนุสัญญาสหภาพยุโรป ห้ามมิให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปกำหนดข้อจำกัดทางภาษีต่อเงินได้ที่เกิดขึ้นและได้มาจากนอกอาณาเขตของประเทศสมาชิก ดังนั้น กฎหมายของสหราชอาณาจักรที่กำหนดการระภาษีต่อเงินปันผลที่เกิดขึ้นนอกสหราชอาณาจักรให้แตกต่างจากเงินปันผลที่เกิดในประเทศ จึงขัดต่ออนุสัญญาสหภาพยุโรป และบทบัญญัติของกฎหมายภาษีของสหราชอาณาจักรในเรื่องดังกล่าว จึงขัดต่อมาตรา 43 เรื่องเสรีภาพในการเคลื่อนไหวด้านการลงทุน และมาตรา 56 เรื่องเสรีภาพในการประกอบกิจการ และแม้ว่าประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจะมีอธิปไตยในการออกกฎหมายใดๆ ก็ตาม ในกรณีนี้กฎหมายภาษีเพื่อกำหนดกลไกการเก็บภาษีแบบใดก็ตาม แต่ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อการเก็บภาษีไม่ว่าเงินได้จะมาจากแหล่งภายในหรือภายนอกประเทศ โดย ECJ เห็นว่า ข้อเถียงของรัฐบาลสหราชอาณาจักรที่ว่า เงินปันผลจากต่างประเทศที่ส่งให้แก่ผู้ถือหุ้นในสหราชอาณาจักรไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขเรื่องการชำระภาษีล่วงหน้า ดังนั้น สหราชอาณาจักรย่อมสามารถปฏิบัติต่อเงินปันผลลักษณะนี้ให้แตกต่างจากเงินปันผลที่เกิดขึ้นภายในประเทศได้ เพราะเงินปันผลจากต่างประเทศต้องเสียภาษีนิติบุคคลในประเทศนั้นๆ แล้วนั้น ฟังไม่ขึ้น

ก่อนที่ ECJ จะมีคำวินิจฉัยคดี กรมสรรพากรแห่งสหราชอาณาจักรแก้ไขกฎหมายอีกครั้ง โดยออกพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการคลัง (ค.ศ. 2007) โดยแก้ไขมาตรา 107 ให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2006 กำหนดห้ามมิให้เรียกร้องเยียวยาโดยอาศัยมูลเหตุจากสิทธิทางภาษีใดๆ อันเกิดจากความผิดพลาดในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 2003 ภายหลัง ECJ มีคำวินิจฉัย คดีต้องกลับเข้าสู่การพิจารณาของศาลสูง (High Court) อีกครั้งเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของ ECJ ศาลสูงใช้เวลาพิจารณาสามสัปดาห์และมีคำพิพากษาในเดือน

พฤศจิกายน ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นพิพาทที่ยาวที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหราชอาณาจักร เพราะยาวเกินกว่า 100 หน้า ให้รัฐบาลสหราชอาณาจักรรับผิดชอบในประเด็นความรับผิดตามกฎหมาย (การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 320 ของพระราชบัญญัติการคลัง) และการเยียวยาความเสียหาย (การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 107 ของพระราชบัญญัติการคลัง) ซึ่งกรมสรรพากรของสหราชอาณาจักรยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลสูงต่อศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ศาลอุทธรณ์แยกพิจารณาพิพากษาคดีเป็น 23 ประเด็นข้อพิพาท ระหว่างความรับผิดตามกฎหมาย และการเยียวยาความเสียหาย โดยศาลอุทธรณ์เห็นสมควรขอแนวทางการพิจารณาคดีจาก ECJ เพิ่มเติมในประเด็นเรื่องความรับผิดตามกฎหมาย จึงส่งคำร้องไปยัง ECJ เมื่อวันที่ 21 มกราคม ค.ศ. 2011 สำหรับในประเด็นการเยียวยาความเสียหาย และ ECJ ส่งคำร้องของศาลอุทธรณ์ในวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 2012 ต่อมาเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 2012 ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลสูงว่า การแก้ไขมาตรา 107 ของพระราชบัญญัติการคลัง เพื่อจำกัดสิทธิในการได้รับการเยียวยานั้น กระทำไม่ได้ แต่พิพากษากลับ ในประเด็นเรื่องความรับผิดตามกฎหมาย โดยเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 320 ของพระราชบัญญัติการคลัง สามารถกระทำได้ คู่ความทั้งสองฝ่ายอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา (Supreme Court)

เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 2012 ศาลฎีกามีคำพิพากษาในประเด็นเรื่องความรับผิดตามกฎหมาย โดยพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลสูงและศาลอุทธรณ์ว่า การแก้ไขมาตรา 107 ของพระราชบัญญัติการคลัง เพื่อจำกัดสิทธิในการได้รับการเยียวยานั้น กระทำไม่ได้ แต่ไม่สามารถได้ข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับการแก้ไขมาตรา 320 ของพระราชบัญญัติการคลัง จึงเห็นสมควรส่งคำร้องไปยัง ECJ เพื่อขอแนวทางในการตีความกฎหมายให้เป็นไปตามสนธิสัญญาสหภาพยุโรป ในประเด็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 320 ของพระราชบัญญัติการคลัง ในปี ค.ศ. 2004 นั้น ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่ง ECJ ส่งคำร้องเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2013 ว่า การแก้ไขมาตรา 320 ของพระราชบัญญัติการคลัง ขัดต่อหลักการภายใต้สนธิสัญญาสหภาพยุโรปและจำกัดสิทธิทางศาลของผู้เสียหายในการได้รับการเยียวยาจากรัฐบาล จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขณะนี้คดียังคงอยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกา

การนำคดีภาษีอากรขึ้นสู่ศาลของสหราชอาณาจักร

การนำคดีภาษีอากรขึ้นสู่ศาลของประเทศอังกฤษมีเงื่อนไขสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลต้องเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่ใช้สิทธิอุทธรณ์การประเมินภาษีต่อ Tribunals ทางภาษีประเภทต่างๆ ซึ่งได้แก่ บุคคลหรือบริษัทที่ได้รับหนังสือแจ้งการประเมินของกรมสรรพากร หรือ C&E เรียกให้ชำระภาษี เบี้ยปรับ หรือเงินเพิ่มให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

นอกจากนี้หน่วยงานภาษีซึ่ง ได้แก่ กรมสรรพากร หรือ C&E รวมถึงเจ้าพนักงานประเมินภาษีที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของ Tribunals สามารถฟ้องคดีคัดค้านคำตัดสินของ Tribunals ได้เช่นกัน

(2) ในการฟ้องคดี ผู้เสียหายหรือหน่วยงานทางภาษีอากรในประเทศอังกฤษสามารถตั้งตัวแทนที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความเข้ามาดำเนินกระบวนการในการระงับข้อพิพาททางภาษีได้

(3) ข้อห้ามในการฟ้องคดี กฎหมายภาษีอากรของประเทศอังกฤษอนุญาตให้มีการพิจารณาเฉพาะประเด็นข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์ไม่สามารถนำประเด็นข้อเท็จจริงขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้ โดยมีอำนาจวินิจฉัยเฉพาะในประเด็นข้อกฎหมาย ดังต่อไปนี้

*กรณีไม่ได้นำกฎหมายที่ถูกต้องมาใช้ในการพิจารณาข้อพิพาททางภาษี

* กรณีมีการแปลหรือตีความกฎหมายผิด

* ในการตัดสินไม่ได้มีการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด

* ไม่มีพยานหลักฐานหรือมีพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่สนับสนุนคำตัดสิน

* ไม่ได้มีการให้เหตุผลที่พอเพียงในคำตัดสิน

ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดีภาษีอากรของสหราชอาณาจักร

ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้ คณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ และคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร จะถูกพิจารณาโดยศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจ ดังนี้

(1) ศาลชั้นต้น (High Court) มีอำนาจพิจารณาคดีแพ่ง โดยทั่วไปคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ และตุลาการภาษีอากร และภาษีมูลค่าเพิ่มจะถูกพิจารณาโดยศาลชั้นต้น

(2) ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) มีฐานะเป็นศาลอุทธรณ์ แบ่งเป็น 2 แผนก ได้แก่ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีแพ่ง และศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา โดยศาลอุทธรณ์จะรับพิจารณาคดีที่อุทธรณ์ขึ้นมาจากศาลชั้นต้น

(3) ศาลสูง (House of Lords) คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลสูงมีผลผูกพันศาลล่างให้ต้องปฏิบัติตาม⁵

⁵ รัฐปรกรณ์ นิกานันท์, การระงับข้อพิพาททางภาษีตามประมวลรัษฎากร : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 145-146.

รูปแบบการพิจารณาคดีภาษีอากรของสหราชอาณาจักร

ประเทศอังกฤษ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการนำคดีภาษีเข้าสู่การพิจารณาคดีของไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ การที่ผู้เสียภาษีจะนำคดีขึ้นสู่ศาลได้นั้น ผู้เสียภาษีจะต้องดำเนินตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน ผู้เสียภาษีไม่สามารถนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ทันทีเช่นเดียวกับคดีแพ่งโดยทั่วไป ในการระงับข้อพิพาททางภาษี ผู้เสียภาษีและหน่วยงานทางภาษีจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ มูลเหตุในการใช้สิทธิอุทธรณ์ภาษีเงินได้ ผู้มีสิทธินำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ระยะเวลาหรืออายุความที่กฎหมายกำหนด ค่าใช้จ่ายในการอุทธรณ์และฟ้องคดีองค์กรหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาทางภาษี ตลอดจนกระบวนการพิจารณาข้อพิพาททางภาษี เป็นต้น ในการอุทธรณ์ กำหนดเหตุที่สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ในกฎหมายภาษีอากรของอังกฤษ ได้แก่ (1) หนังสือจากกรมสรรพากรแจ้งไปยังผู้เสียภาษีเพื่อขอเอกสารหรือข้อมูลระหว่างการสอบสวนเกี่ยวกับการประเมินภาษีด้วยตนเอง (2) การแก้ไขที่กรมสรรพากรทำการประเมินภาษีด้วยตนเองในตอนท้ายของการสื่อสาร (3) การประเมินภาษี (4) เงินเพิ่ม เป็นต้น

ประเทศอังกฤษมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ที่เป็นอิสระไม่ขึ้นกับกรมสรรพากรหรือกรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต องค์กรเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางภาษี คำวินิจฉัยในข้อเท็จจริงถือเป็นที่สุด โดยสามารถแบ่งออกได้ 3 องค์กร ดังนี้

- (1) คณะกรรมการภาษีเงินได้ (General Commissioners of Income Tax)
- (2) คณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ (Special Commissioners of Income Tax)
- (3) คณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat and Duties Tribunals)

การดำเนินคดีภาษีในชั้นศาลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการระงับข้อพิพาททางภาษีในชั้นฝ่ายบริหาร ในประเทศอังกฤษมีการตั้งคณะกรรมการ (Tribunals) ขึ้นมาหลายประเภทด้วยกัน ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงกระบวนการระงับข้อพิพาทของคณะกรรมการ (Tribunals) 3 ประเภท คือ คณะกรรมการภาษีเงินได้ คณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ และคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร⁶

⁶รัฐปรกรณ์ นิภานันท์, การระงับข้อพิพาททางภาษีตามประมวลรัษฎากร : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น.149-153.

(1) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้

ภายหลังจากที่คณะกรรมการภาษีเงินได้ได้มีคำวินิจฉัยหรือได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ใหม่ ผู้อุทธรณ์ที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้จะต้องเขียนหนังสือไปยังเลขานุการของคณะกรรมการภาษีเงินได้ภายใน 30 วัน ว่าต้องการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลและต้องให้แน่ใจว่าเรื่องที่อุทธรณ์ต่อศาลต้องเป็นประเด็นทางข้อกฎหมายเท่านั้น พร้อมกันนี้ผู้อุทธรณ์จะต้องจ่ายเงินจำนวน 25 ปอนด์ให้กับ Clerk ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย เมื่อ Clerk ได้รับเรื่องแล้วก็จะทำการจัดเตรียมเอกสารของคดีภายใน 56 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือของผู้เสียภาษี ซึ่งเอกสารที่ Clerk จัดเตรียมจะถูกส่งไปให้กรมสรรพากรและผู้เสียภาษีที่ใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาล ทั้งกรมสรรพากรและผู้เสียภาษีต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารที่ Clerk จัดส่งไปให้ภายใน 56 วัน จากนั้นผู้เสียภาษีจะมีเวลาอีก 28 วัน เพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับความเห็นที่กรมสรรพากรได้ให้ไว้ หน้าที่ในการให้ความเห็นดังกล่าวต่างก็เป็นหน้าที่ของผู้เสียภาษีและกรมสรรพากร และเมื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ทั้งสองฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่จะต้องส่งให้ Clerk และส่งให้กันและกัน จากนั้น Clerk ก็จะเตรียมเอกสารเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะทำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล

ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี คือ ศาลชั้นต้น (High Court) ส่วนในสก๊อตแลนด์ผู้อุทธรณ์จะต้องฟ้องคดีต่อ Court of Session และในไอร์แลนด์เหนือผู้อุทธรณ์จะต้องฟ้องคดีต่อศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ศาลจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเฉพาะในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น โดยในการพิจารณาคดี ศาลอาจจะยืนหรือแก้ไขความเห็นของคณะกรรมการภาษีเงินได้หรืออาจส่งสำนวนคดีกลับไปยังคณะกรรมการภาษีเงินได้หรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร และการส่งสำนวนกลับไปให้คณะกรรมการภาษีเงินได้ค้นหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ แม้ว่าจะมีการพิจารณาคดีในศาลไปแล้วก็ตาม ทั้งนี้ ผู้อุทธรณ์จะต้องแสดงให้เห็นว่า (1) มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (2) ความมีเหตุผลของพยานหลักฐานที่แสดงต่อศาล และ (3) ความไม่สอดคล้องกันข้อเท็จจริงที่เป็นที่สุดแล้ว หากศาลเห็นสมควรก็จะมีคำสั่งพิสูจน์ข้อเท็จจริงหรือเพิ่มเติมพยานหลักฐานเข้าไป ในการนี้ผู้อุทธรณ์ย่อมมีสิทธิเข้าร่วมการพิจารณาของคณะกรรมการภาษีเงินได้ เว้นแต่ ในกรณีที่มีปัญหาข้อกฎหมายเกิดขึ้นใหม่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ศาลจะไม่อนุญาตให้เพิ่มเติมพยานหลักฐานอีก ทั้งศาลจะไม่พิจารณาหลักฐานที่ไม่ได้มีการแสดงไว้ตั้งแต่การพิจารณาของคณะกรรมการภาษีเงินได้ นอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดยังสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ด้วยการตกลงกันระหว่างคู่กรณีถ้าได้กระทำก่อนการพิจารณาคดี เมื่อศาลได้พิจารณาคดีจนเสร็จสิ้นศาลก็จะมีคำพิพากษาโดยมีสาระสำคัญเป็นการอ้างข้อเท็จจริงที่สนับสนุนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้ ซึ่งศาลจะไม่ได้แย้งการค้นหาข้อเท็จจริงถ้าพยานหลักฐานต่างๆ นั้น มีความเป็นเหตุเป็นผล คำพิพากษาของศาลในประเด็นใด ๆ จะ

ผูกพันศาลแห่งนั้นและศาลล่างที่จะต้องยึดเป็นแนวทางในการพิพากษาคดี เว้นแต่ ศาลสูง (House of Lords)

เมื่อศาลชั้นต้น (High Court) ได้พิพากษาคดีแล้ว และผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น (High Court) ไปยังศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลสูง (House of Lords) ได้ตามลำดับ อย่างไรก็ตามในบางคดีผู้อุทธรณ์อาจเลือกอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น (High Court) ตรงไปยังศาลสูง (House of Lords) โดยไม่ต้องผ่านศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ทั้งนี้ โดยใช้กระบวนการที่เรียกว่าการอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลสูง (Frog-Leap Procedure) ซึ่งต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) คู่ความทั้งสองฝ่ายตกลงให้อุทธรณ์ต่อศาลสูง (House of Lords) ได้โดยตรง
- (2) ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีได้ให้คำรับรองให้อุทธรณ์ต่อศาลสูง (House of Lords)
- (3) ศาลสูง (House of Lords) อนุญาตให้นำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้

ในกระบวนการนี้เป็นการโต้เถียงในปัญหาข้อกฎหมายเป็นสำคัญมีผลให้คดีสามารถเสร็จลงได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม สำหรับคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้จะถูกห้ามมิให้ฟ้องต่อศาลในปัญหาข้อเท็จจริงอยู่แล้ว

(2) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ

เมื่อคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษได้มีคำวินิจฉัย และผู้เสียภาษีหรือกรมสรรพากรไม่พอใจในประเด็นข้อกฎหมาย สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษสู่ศาลชั้นต้น (High Court) ผู้อุทธรณ์จะต้องส่งคำฟ้องต่อศาลภายใน 28 วัน นับจากวันที่ได้รับคำวินิจฉัย (Notice of Decision) ศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ ได้แก่ ศาลชั้นต้น (High Court) แผนก Chancery Division ในสก๊อตแลนด์ ได้แก่ Court of Session และในไอร์แลนด์เหนือ ได้แก่ ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) นอกจากนี้ ผู้อุทธรณ์สามารถเลือกใช้กระบวนการอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลอุทธรณ์ (Frog-Leap Procedure) โดยอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) โดยที่ไม่ต้องผ่านการพิจารณาของศาลชั้นต้น (High Court) ทั้งนี้ต้องเป็นกรณีที่คู่ความทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องตกลงกันและคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษรับรองว่าเป็นการพิพาทในประเด็นข้อกฎหมายและเป็นเรื่องที่เคยมีการโต้เถียงหรือวินิจฉัยไว้แล้ว ศาลจะทำการพิจารณาคดีเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเช่นเดียวกับคดี

อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้ ศาลจะมีคำพิพากษาเฉพาะในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเช่นเดียวกับคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น (High Court) ผู้อุทธรณ์สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลต่อศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลสูง (House of Lords) ได้ตามลำดับ ส่วนกรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ใช้กระบวนการอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลอุทธรณ์ (Frog-Leap Procedure) นำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) แล้ว และไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของ Court of Appeal สามารถนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของ House of Lords ต่อไปได้

(3) คดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat Tribunals)

การฟ้องคดีต่อศาลจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยจากคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat Tribunals) หรือ Judicial Review และเช่นเดียวกับการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีเงินได้ และคณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ คดีที่นำเข้าสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้น (High Court) จะต้องเป็นประเด็นปัญหาในข้อกฎหมายเท่านั้น ศาลชั้นต้น (High Court) เป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat Tribunals) นอกจากนี้ ผู้อุทธรณ์สามารถเลือกใช้กระบวนการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat Tribunals) โดยตรงต่อศาลอุทธรณ์ (Frog-Leap Procedure) โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของศาลชั้นต้น (High Court) ทั้งนี้ ต้องเป็นกรณีที่คู่ความทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องตกลงกันและคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat Tribunals) รับรองว่าเป็นการพิพาทในประเด็นข้อกฎหมายซึ่งเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย กฎหมายลำดับรอง หรือสนธิสัญญาที่ทำระหว่างประเทศในสหภาพยุโรป (EC Treaty) หรือเป็นเรื่องที่เคยมีการโต้เถียงหรือวินิจฉัยไว้แล้ว ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น (High Court) ผู้อุทธรณ์สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลต่อศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลสูง (House of Lords) ได้ตามลำดับ ส่วนกรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ใช้การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat Tribunals) โดยตรงต่อศาลอุทธรณ์ (Frog-Leap Procedure) และไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของ Court of Appeal ก็สามารถนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูง (House of Lords) ต่อไปได้

กรณีศึกษาการบริหารจัดการคดีที่ยุ่ยากซับซ้อนในสหราชอาณาจักร

การพิจารณาพิพากษาคดีที่ยุ่ยากซับซ้อนเหล่านี้ใช้ระยะเวลาประมาณ 8 ถึง 15 ปี และมีค่าใช้จ่ายด้านค่าธรรมเนียมทนายความกว่าล้านปอนด์ โดยมากจะเกี่ยวพันกับโครงการร่วมค้า

ขนาดใหญ่ด้านการพาณิชย์ การก่อสร้างอาคารและเชื่อมขนาดใหญ่ รวมถึงการก่อสร้างสาธารณูปโภคที่มีการลงทุนสูง โดยคดีต่างๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของเขตอำนาจศาลและการตีความกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งดำเนินคดีที่ผ่านมามีคดีถึง 7 คดี ที่ต้องเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาในประเด็นข้อกฎหมายต่อศาลยุติธรรมยุโรป (European Court of Justice) คดีเหล่านี้ ได้แก่

- คดี Mark & Spencer ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับการลดหย่อนภาษีของบริษัทในเครือสำหรับผลประกอบการที่ประสบภาวะขาดทุนซึ่งเกิดขึ้นในต่างประเทศ
- คดี ACT IV Group ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับการกำหนดอัตราภาษีสำหรับเงินปันผลจากบริษัทในสหราชอาณาจักรที่โอนให้แก่ผู้ถือหุ้นที่อยู่ต่างประเทศ
- คดี Franked Investment Income Group ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับการกำหนดอัตราภาษีจากเงินปันผลจากบริษัทต่างประเทศที่โอนให้แก่ผู้ถือหุ้นที่อยู่ในสหราชอาณาจักร
- คดี Cadbury Schweppes ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับกฎหมายเรื่อง "อำนาจควบคุมบริษัทต่างชาติ" ซึ่งกฎหมายของสหราชอาณาจักรเรียกเก็บภาษีจากจากรายได้ของบริษัทสาขาในต่างประเทศนั้นจากบริษัทแม่ (เนื่องจากมีอำนาจควบคุมการบริหารจัดการบริษัทสาขาในต่างประเทศ) ในสหราชอาณาจักร แม้ว่ารายได้ดังกล่าวจะไม่ได้ถูกโอนให้แก่บริษัทแม่ในสหราชอาณาจักรก็ตาม
- คดี Thin Cap Group ซึ่งเป็นคดีเกี่ยวกับกรณีที่ทางการสหราชอาณาจักรเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมเป็นพิเศษกับบริษัทสาขาในสหราชอาณาจักรที่ได้รับชดเชยภาระหนี้จากบริษัทแม่ในต่างประเทศ
- คดี CFC & Dividend Group ซึ่งเป็นคดีที่มีลักษณะเช่นเดียวกับคดี Cadbury Schweppes และ
- คดี Phillips Electronics ซึ่งเป็นคดีที่มีลักษณะเช่นเดียวกับคดี Mark & Spencer แต่เป็นคดีระหว่างทางการสหราชอาณาจักรกับบริษัทแม่ในต่างประเทศ เกี่ยวกับการลดหย่อนภาษี เพราะเหตุมีผลประกอบการเป็นลบของบริษัทในเครือที่เปิดสาขาในสหราชอาณาจักร

คดีต่าง ๆ ดังกล่าวจะต้องพิจารณาเอกสารเป็นล้านฉบับหรือมากกว่านั้น ดังนั้น การจัดการคดีเบื้องต้นของคดีที่มีความซับซ้อนจึงต้องอาศัยการสืบสวนเบื้องต้นในบริษัทที่เป็นลูกความ เพื่อค้นหา

ประเด็นที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินคดี ซึ่งการสืบสวนภายในดังกล่าวแม้ว่าจะเป็นกระบวนการที่ทำให้การเตรียมคดีสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายแล้วต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือบุคคลผู้ทำการสืบสวนภายในต้องมีประสบการณ์และเทคนิคในการบริหารจัดการคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน

ปัจจุบันเป็นแนวปฏิบัติที่เชื่อถือกันตลอดมาว่าบทบาทของผู้พิพากษาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนั้นจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดีในการพิจารณาคดีแพ่งแต่จะปล่อยให้อยู่ภายใต้การกำหนดแนวทางการดำเนินคดีของคู่ความแต่ละฝ่าย (ซึ่งมักจะเป็นทนายโจทก์ที่กำหนดแนวทางในการพิจารณาคดี) ซึ่งผู้พิพากษาควรมีบทบาทให้มากกว่าเดิมในการบริหารจัดการคดีแทนที่จะให้อยู่ในมือของทนายโจทก์ซึ่งจะได้บรรยายต่อไปว่าควรดำเนินการอย่างไร

หน้าที่ของที่ปรึกษากฎหมายด้านภาษีอากรโดยทั่วไปจะให้คำแนะนำแก่บริษัทที่เป็นลูกค้าว่าควรจะดำเนินธุรกิจอย่างไรให้เกิดประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพในการระดมการให้ได้มากที่สุด ซึ่งในด้านภาษีแล้วข้อแนะนำจะเกี่ยวพันกับการขอลดหย่อนภาษีที่เกิดจากความล้มเหลวในผลประกอบการที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และการอ้างสิทธิคืนภาษีสำหรับภาษีจากผลกำไรเงินปันผล และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น ซึ่งได้ชำระแล้วในต่างประเทศ

สภาพเศรษฐกิจของยุโรปในปัจจุบันอยู่ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพด้านมาตรฐานในการดำรงชีวิตของชาวยุโรปลดลง เมื่อเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลก

ประเทศกลุ่ม BRICs ซึ่งประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน (รวมถึงสหรัฐอเมริกา) มีทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรธรรมชาติที่มหาศาล และไม่มีเงื่อนไขกำแพงทางการค้าการลงทุนทำให้การค้าการลงทุนระหว่างกันมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ลดความเสี่ยงจากการลงทุนระหว่างประเทศ กล่าวคือหากการลงทุนในประเทศใดในกลุ่มประเทศดังกล่าวเกิดผลประกอบการเป็นลบ แต่ก็สามารถนำมาเฉลี่ยเป็นผลประกอบการกับการลงทุนที่มีผลเป็นบวกในประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มได้ ในส่วนของยุโรปแม้มีทรัพยากรบุคคลมหาศาลเช่นเดียวกับกลุ่ม BRICs ก็ตาม แต่ยุโรปเองกลับมีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด และมีเงื่อนไขที่ขัดขวางการเติบโตของการค้าการลงทุน เช่น การมีกำแพงภาษีในแต่ละประเทศ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมซบเซาและการดำรงชีวิตของยุโรปมีมาตรฐานที่ลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น เพื่อให้สหภาพยุโรปสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประเทศสมาชิกต้องใช้ระบบเศรษฐกิจเดียวกันภายในภูมิภาค โดยต้องเปิด

โอกาสให้มีความเสรีด้านการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน รวมทั้งสินค้าและบริการ ในระหว่างประเทศในยุโรปภายใต้สนธิสัญญาสหภาพยุโรป (EU Treaty)

บทที่ 3

การวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law) ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (civil law) ระบบและนิติวิธีทางกฎหมายจึงมีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ดีระบบกฎหมายของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิธีพิจารณาคดีของไทยที่ใช้ระบบผสมระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน หรือการยึดถือในแนวคำพิพากษาของศาลเป็นหลักในการพิจารณาคดีซึ่งเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของระบบกฎหมายในประเทศอังกฤษ

การพิจารณาคดีเด็กเยาวชนและครอบครัว

การพิจารณาพิพากษาคดีในสหราชอาณาจักรมีเวลาจำกัด ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้ทนายความผู้เชี่ยวชาญสรุปประเด็นที่ศาลต้องพิจารณา และผลการพิจารณาคดีต้องไม่ขัดกับกฎหมายของสหภาพยุโรปซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติตาม เป็นการตกลงของสหภาพยุโรป ส่วนการให้ความช่วยเหลือในคดีเกี่ยวกับคดีของเด็ก มีการยกเว้นอยู่บ้าง เกี่ยวกับกฎหมาย เช่นคดีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แต่ถ้าเป็นเรื่องเงินก็จะไม่ได้รับการช่วยเหลือ เช่น คดีเรื่องหย่า เรื่องการแบ่งสินสมรส จะไม่ได้รับการช่วยเหลือ ยกเว้นกรณีถูกทำร้ายร่างกาย การขอความช่วยเหลือด้านกฎหมายเป็นกรณีพิเศษ ถึงจะได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมายจากรัฐบาล จากการที่มีข้อยกเว้นเกี่ยวกับกฎหมายทำให้ทนายความไม่สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิดได้เพราะข้อกฎหมายของรัฐบาล

การให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย

คดีแต่ละคดี เราไม่สามารถรู้ว่าจะชนะคดีหรือไม่ คดีแรงงานหากได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียม ต้องใช้เงินตนเองฟ้องร้องดำเนินคดี สำหรับคนที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานก็จะได้รับความช่วยเหลือจากสหภาพแรงงานดังกล่าว

ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในคดีอาญา

ผู้เสียหายต้องเป็นตัวแทนตนเองในการฟ้องร้องคดีดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม ไม่มี
 หมายความว่าความให้ ต้องให้อาสาสมัครช่วยเหลือในการฟ้องร้องคดีต่อศาล ส่วนมากหน่วยงาน
 ภาครัฐ จะฟ้องร้องคดีหน่วยงานของรัฐ เช่น กรณีวินิจฉัยผิดพลาดของแพทย์ เป็นต้น

ความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรม

ผู้เสียหายจะได้รับเงินเป็นจำนวนมาก หากได้รับบาดเจ็บสาหัส ถ้าบาดเจ็บแค่เล็กน้อย พกซ้ำ
 ธรรมดา ก็จะไม่ได้รับเงิน ผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือต้องได้รับผลกระทบมากจริง ๆ ต่างจากคนที่อยาก
 ได้เงินเพื่อดำรงชีวิต รัฐบาลจะประหยัดเงินให้มากที่สุด จำเป็นต้องมีนายความ เรียกร้องเงิน
 ค่าเสียหายหรือเงินค่าสินไหมทดแทนให้ ไม่ใช่แค่มากรอรายละเอียด เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม
 ต้องมีการพิสูจน์หลักฐาน แก่ต่างในคดี เช่น ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าสูญเสียแขนไปหนึ่งข้างจะได้รับ
 ค่าเสียหายค่าสินไหมทดแทนเท่าไรถึงจะเหมาะสม

การพิจารณาคดีภาษีอากร

กฎหมายภาษีอากรในประเทศอังกฤษอนุญาตให้มีการพิจารณาเฉพาะประเด็นข้อกฎหมาย
 ได้แก่ กรณีไม่ได้นำกฎหมายที่ถูกต้องมาใช้ในการพิจารณาข้อพิพาททางภาษี กรณีมีการแปลหรือตีความ
 กฎหมายผิด ในการตัดสินไม่ได้มีการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด ไม่มีพยานหลักฐานหรือมี
 พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่สนับสนุนคำตัดสิน และไม่ได้มีการให้เหตุผลที่พอเพียงในคำตัดสิน แต่
 สำหรับกฎหมายไทยยอมให้มีการฟ้องต่อศาลได้ทั้งในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เว้นแต่ในชั้น
 อุทธรณ์ต่อฝ่ายบริหาร ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ได้อุทธรณ์ภาษีที่กรมสรรพากรประเมินก็จะถือว่าเป็นที่สุด สำหรับ
 อำนาจในการพิจารณาคดีภาษีอากรของศาลในประเทศไทยจะถูกกำหนดไว้ในกรณี (1) คดีอุทธรณ์คำ
 วินิจฉัยของเจ้าพนักงานหรือคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ หรือคณะกรรมการวินิจฉัยอากรตาม
 กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร (2) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของรัฐในหนี้ค่าภาษีอากร (3) คดีพิพาท
 เกี่ยวกับการขอคืนค่าภาษีอากร (4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามข้อผูกพันซึ่งได้ทำขึ้นเพื่อ
 ประโยชน์แก่การจัดเก็บภาษีอากร และ (5) คดีที่กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลภาษีอากรศาล
 ภาษีอากรของไทยยอมให้มีการนำปัญหาทั้งที่เป็นปัญหาทางข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเข้าสู่การ
 พิจารณาของศาลได้ เนื่องจากผู้ที่พิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมายภาษีอากรของไทย แม้จะมีการตั้ง
 คณะกรรมการในการพิจารณาอุทธรณ์จากหลายฝ่าย กล่าวคือ เจ้าหน้าที่สรรพากร ผู้ว่าราชการจังหวัด
 และพนักงานอัยการแต่คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและไม่ได้เป็นอิสระจาก
 กรมสรรพากร และคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นก็ไม่ได้มีความสามารถในทางปฏิบัติหน้าที่พิจารณาการอุทธรณ์
 ภาษีเช่นเดียวกับผู้ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ของอังกฤษที่มีการแต่งตั้งจากที่ปรึกษากฎหมายที่มี
 ความรู้ในทางภาษีอยู่แล้ว นอกจากนี้อาจเป็นเพราะกฎหมายต้องการให้มีการพิจารณาและตรวจสอบ

ความถูกต้องด้วยองค์การทางตุลาการอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย

ประเทศอังกฤษ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการนำคดีภาษีเข้าสู่การพิจารณาคดีของไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ การที่ผู้เสียหายจะนำคดีขึ้นสู่ศาลได้นั้น ผู้เสียหายจะต้องดำเนินตามกระบวนการที่กฎหมายภาษีกำหนดไว้เสียก่อน ผู้เสียหายไม่สามารถนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ทันที เช่นเดียวกับคดีแพ่งโดยทั่วไป ในกรณีนี้เป็นเช่นเดียวกับการนำคดีขึ้นสู่ศาลภาษีอากรของไทยที่ผู้เสียหายจะต้องดำเนินกระบวนการตามที่กฎหมายภาษีกำหนดไว้ก่อน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นให้แก่ผู้เสียหาย เพราะข้อพิพาทที่เกิดขึ้นอาจจบได้ในชั้นของฝ่ายบริหารโดยที่ผู้เสียหายไม่ต้องเสียเวลาในการฟ้องคดี นอกจากนี้ ยังทำให้กระบวนการพิจารณาคดีภาษีเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็น การลดจำนวนคดีที่จะมาสู่ศาล

การอุทธรณ์ภาษีเป็นขั้นตอนที่กฎหมายภาษีของอังกฤษและกฎหมายภาษีอากรของไทยได้กำหนดไว้ให้เป็นเงื่อนไขในการดำเนินคดีขึ้นสู่ศาล ซึ่งสิ่งแรกที่ผู้เสียหายจะต้องพิจารณาก่อนที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์การประเมินภาษีนั่นคือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เสียหาย และผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินภาษี เป็นมูลเหตุหรือข้อพิพาททางภาษีที่กฎหมายอนุญาตให้ทำการอุทธรณ์ได้หรือไม่ เพราะหากไม่ใช่ข้อพิพาททางภาษีแล้วผู้เสียหายก็ไม่สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ แต่ในบางกรณีผู้เสียหายสามารถใช้สิทธิในการฟ้องศาลได้โดยไม่ต้องอุทธรณ์ ถ้าคดีที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวกับเจ้าพนักงานประเมิน สำหรับในประเทศอังกฤษมีความแตกต่างกับประเทศไทยเรื่องของการกำหนดข้อพิพาททางภาษี โดยที่ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับมูลเหตุที่ก่อให้เกิดสิทธิในการอุทธรณ์ ซึ่งเปรียบเสมือนอำนาจในการฟ้องคดีผู้เสียหายจึงไม่สามารถทราบสิทธิในทางภาษีอากรของตนได้โดยชัดแจ้ง อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่ากฎหมายภาษีอากรของไทยไม่ได้กำหนดเหตุที่จะสามารถอุทธรณ์ภาษีได้ แต่กฎหมายภาษีอากรของไทยกำหนดเพียงเหตุที่เกี่ยวกับการประเมินภาษีของเจ้าพนักงานเท่านั้นที่จะสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้

การกำหนดว่าผู้เสียหายจะสามารถอุทธรณ์ได้ตามเหตุใดบ้างตามกฎหมายภาษีอากรของไทยแตกต่างจากเหตุที่กำหนดให้สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ในกฎหมายภาษีอากรของอังกฤษที่มีการกำหนดไว้หลายกรณี ได้แก่ (1) หนังสือจากกรมสรรพากรแจ้งไปยังผู้เสียหายเพื่อขอเอกสารหรือข้อมูลระหว่างการสอบสวนเกี่ยวกับการประเมินภาษีด้วยตนเอง (2) การแก้ไขที่กรมสรรพากรทำการประเมินภาษีด้วยตนเองในตอนท้ายของการสื่อสาร (3) การประเมินภาษี (4) เงินเพิ่ม เป็นต้น

สำหรับองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ของประเทศอังกฤษต่างจากประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศอังกฤษมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ที่เป็นอิสระไม่ขึ้นกับกรมสรรพากร

หรือกรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต องค์กรเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อพิพาททางภาษี คำวินิจฉัยในข้อเท็จจริงถือเป็นที่สุด โดยสามารถแบ่งออกได้ 3 องค์กร ดังนี้

- (1) คณะกรรมการภาษีเงินได้ (General Commissioners of Income Tax)
- (2) คณะกรรมการภาษีเงินได้พิเศษ (Special Commissioners of Income Tax)
- (3) คณะกรรมการภาษีมูลค่าเพิ่มและอากร (Vat and Duties Tribunals)

สำนักการต่างประเทศ

บทที่ 4

แนวทางแก้ไขปัญหา การประยุกต์ข้อดีข้อเสีย

จากการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่าง และวิเคราะห์ปัญหา ข้อดีข้อด้อยของการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการบริหารจัดการคดีอาชญากรรม ของสหราชอาณาจักรกับประเทศไทยตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและการบริหารจัดการคดีอาชญากรรมของประเทศไทย มีข้อดีและข้อเสียในประเด็นดังต่อไปนี้

การเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของเด็กและเยาวชน และคดีเกี่ยวกับครอบครัว

1. การนำเด็กเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศอังกฤษ จะแยกเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติ กล่าวคือแยกเด็กที่กระทำผิดออกจากกระบวนการพิจารณาของศาลผู้ใหญ่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก เนื่องจากในประเทศอังกฤษเพิ่งจะจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2557 ที่ผ่านมา ซึ่งในประเทศไทยแยกการพิจารณาคดีของเยาวชนมานานแล้ว ตั้งแต่จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมา ปี พ.ศ.2534 เป็นต้นมา

2. เกณฑ์การพิจารณาลงโทษไม่เหมือนกัน

3. มีหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของเด็กที่กระทำผิดทางอาญาโดยมีนักสังคมสงเคราะห์เข้ามาช่วยดูแล และมีพยาบาลดูแลทำหน้าที่วิเคราะห์ประเมินผลสุขภาพจิตเบื้องต้น โดยผู้พิพากษาจะเข้ามาพิจารณาคดีในโรงพยาบาลที่เด็กพักอยู่ ของประเทศไทยการให้การของเด็กจะมีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และอัยการเมื่อกระบวนการเข้าสู่ศาลแล้ว และผู้พิพากษาจะพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเท่านั้น

4. ตำรวจสามารถดำเนินคดีแก่เด็กได้แต่ต้องต้องโทรศัพท์แจ้งญาติผู้ใหญ่ของเด็กไปอยู่ด้วยระหว่างสอบปากคำเด็ก หากเด็กยอมรับว่ากระทำผิดจริง ตำรวจจะว่ากล่าวตักเตือน ไม่นำตัวและไม่นำตัวขึ้นฟ้องศาล และจะต้องให้ผู้ปกครองรับรู้ ส่วนของประเทศไทยจะต้องนำเด็กที่กระทำผิดสู่กระบวนการยุติธรรมทางศาลเท่านั้น

5. การให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ทั้งในคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและคดีครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของเด็ก ความเป็นอยู่ และความปลอดภัย รวมถึงผู้หญิงที่ถูกทำ

ร้ายจากครอบครัว เหมือนกับประเทศไทยที่มีบ้านพักฉุกเฉินสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่ที่ถูกทำร้ายจากครอบครัว

การพิจารณาคดีภาษีอากร

1. การพิจารณาคดีของประเทศอังกฤษมีข้อห้ามในการฟ้องคดี คือ กฎหมายภาษีของประเทศอังกฤษอนุญาตให้มีการพิจารณาเฉพาะประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์ไม่สามารถนำประเด็นข้อเท็จจริงขึ้นสู่การพิจารณาของศาลได้ จึงทำให้การพิจารณาคดีภาษีอากรของศาลไม่มีประเด็นปัญหาที่จะใช้การพิจารณาแบบไต่สวนหรือกล่าวหา เนื่องจากการนำสืบพยานเป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงไม่เกี่ยวกับข้อกฎหมาย กล่าวคือ ในส่วนที่เป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้องมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงกันด้วยพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นปัญหาข้อกฎหมายไม่ต้องมีการพิสูจน์พยานหลักฐานเพราะศาลสามารถวินิจฉัยไปได้โดยอาศัยความรู้ทางกฎหมายของศาลเอง กรณีของประเทศอังกฤษจึงมีความแตกต่างจากศาลภาษีอากรของไทยที่มีอำนาจในการพิจารณาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

2. เงื่อนไขในการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ประเทศอังกฤษได้กำหนดให้ต้องมีการดำเนินอุทธรณ์คำสั่งตามกระบวนการที่กฎหมายภาษีกำหนดไว้ก่อนซึ่งเป็นหลักการเดียวกับของไทย

3. ประเทศอังกฤษมีความแตกต่างกับประเทศไทยเรื่องของการกำหนดข้อพิพาททางภาษี โดยที่ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับมูลเหตุที่ก่อให้เกิดสิทธิในการอุทธรณ์ ซึ่งเปรียบเสมือนอำนาจในการฟ้องคดี ผู้เสียภาษีจึงไม่สามารถจะทราบสิทธิของตนในทางภาษีอากรได้โดยชัดแจ้ง แต่กฎหมายภาษีของไทยกำหนดเพียงเหตุที่เกี่ยวกับการประเมินภาษีของเจ้าพนักงานเท่านั้นที่จะสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ การกำหนดว่าผู้เสียภาษีจะสามารถอุทธรณ์ได้ตามเหตุใดบ้างตามกฎหมายภาษีของไทยจึงแคบกว่า ต่างจากเหตุที่กำหนดให้สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ในกฎหมายภาษีของอังกฤษ

4. องค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ของประเทศอังกฤษก็มีความแตกต่างจากองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ของประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศอังกฤษมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์ที่เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกรมสรรพากร หรือกรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law) และไม่มีศาลปกครองที่แยกต่างหากจากศาลยุติธรรมดังเช่นประเทศไทย การนำเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หรือคดีเกี่ยวกับครอบครัว มักจะให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนเป็นหลักเพื่อป้องกันการหรือปรามไม่ให้ผู้อื่นเลียนแบบหรือกระทำความผิดซ้ำอีก เป็นกระบวนการฟื้นฟูจิตใจ สภาพจิตใจ และศาลคาดว่าพ่อแม่จะดูแลลูกอย่างใกล้ชิด หากเด็กกระทำความผิด และต้องจ่ายค่าปรับ บิดามารดาเด็กจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายค่าปรับ และค่าเสียหายแทน

กระบวนการยุติธรรมคดีเกี่ยวกับเด็กในศาล สามารถให้ผู้พิพากษาคู่กับเด็กก่อนได้ เพื่อผลทางจิตใจของเด็กก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดี จะต้องสืบเสาะประวัติเด็กที่กระทำความผิดอย่างถี่ถ้วน ฉะนั้นผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดีเกี่ยวกับเด็กจะต้องผ่านการอบรมคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ไม่จำเป็นต้องมีทนาย ศาลเยาวชนไม่ใช่ศาลทั่วไปที่จะสามารถเข้าไปฟังการพิจารณาได้ ต้องให้ผู้พิพากษาอนุญาตเท่านั้น สื่อหนังสือพิมพ์ต้องให้ศาลอนุญาตเข้าไปดูการพิจารณาและการรายงานข่าวก็มีกฎหมาย ห้ามระบุชื่อ ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่สำคัญที่จะบ่งบอกถึงตัวตนว่าเป็นใคร พักอยู่ที่ไหน ซึ่งในส่วนนี้เหมือนกับของประเทศไทย

ส่วนการพิจารณาคดี ประเทศอังกฤษมีกระบวนการระงับข้อพิพาททางภาษีที่สำคัญ กล่าวคือ กระบวนการระงับข้อพิพาททางภาษีในชั้นฝ่ายบริหารโดยผ่านคณะกรรมการซึ่งมีสถานะเป็นตุลาการฝ่ายบริหาร (Quasi – Judicial) ที่มีความเป็นอิสระและไม่ขึ้นต่อหน่วยงานทางภาษี เป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ ในการพิจารณาอุทธรณ์มีลักษณะคล้ายคลึงกับการพิจารณาคดีในศาลแต่จะทำอย่างไม่เป็นทางการ ผู้อุทธรณ์ไม่ต้องขอทุเลาการบังคับทางภาษีจนกว่าคณะกรรมการจะมีวินิจฉัย ซึ่งมีผลให้ผู้อุทธรณ์ไม่ต้องรับภาระเงินเพิ่มเช่นเดียวกับผู้อุทธรณ์ในประเทศไทย ส่วนการอุทธรณ์คดีต่อศาล จะพิจารณาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ทำให้คดีภาษียุติได้เร็วยิ่งขึ้น